

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra speciální pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Život a tvorba Vladimíra Lince
Life and activity of Vladimír Linc
Barbora Ducháčová

Vedoucí práce: PaedDr. Jaroslava Zemková Ph.D.

Studijní program: Speciální pedagogika

Studijní obor: Speciální pedagogika

2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Život a tvorba Vladimíra Lince vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 12. 7. 2016

.....

podpis

Chtěla bych poděkovat PaedDr. Jaroslavě Zemkové Ph.D. za odborné vedení práce a cenné rady, které mi poskytla během vypracování bakalářské práce.

Dále bych touto cestou chtěla poděkovat všem, kteří mi poskytli cenné informace, kontakty, rozhovory a rady, zejména Mgr. Jarmile Fialové – Lincové.

ANOTACE

Bakalářská práce *Život a tvorba Vladimíra Lince* přibližuje životní dráhu významného českého psychopeda 20. století. Vladimír Linc zasvětil svůj život žákům s mentálním postižením, zejména tvorbě slabikářů pro žáky s mentálním postižením. Práce také značnou část věnuje tvorbě slabikářů Vladimíra Lince a slabikářové tvorbě u nás obecně. Ačkoli slabikáře Vladimíra Lince se považují za jeho největší přínos, nebyly to však jen slabikáře, kvůli kterým byla tato osobnost tak známá. Vytvořil dále také propracované tabulky, které se věnovaly před čtenářskému období a metodiky k práci se slabikáři.

KLÍČOVÁ SLOVA

Vladimír Linc

Život Vladimíra Lince

Slabikáře

Dějiny slabikáře

Vzpomínky

ANNOTATION

The bachelor work *Life and activity of Vladimír Linc* presents career of the great Czech teacher-special educational needs of 20th century. Vladimír Linc dedicates his life to students with intellectual disability, mainly he concentrates to the creation of the first textbooks for students with intellectual disability. This work addresses great part to the Vladimír Linc's first textbooks and production of the first textbooks in our country in general. Although Vladimír Linc's first textbooks are considered as his biggest asset, it wasn't the only thing that made this person so famous. He focuses to the sophisticated tables dealing with pre-reading period as well as the methodology how to operate with the first textbooks.

KEYWORDS

Vladimír Linc

Life of Vladimír Linc

First textbook

History of first textbooks

Memories

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Základní životopisné údaje.....	8
2.1 Sourozenci Vladimíra Lince	8
3. Dětství	10
3.1 Období základní školy	10
3.2 Studium na učitelském ústavu	14
4. Rodičovství a dospělost.....	15
4.1 Učitelská praxe, první působnost na školách od roku 1942 do roku 1948	15
4.2 Sňatek a narození dcer	15
4.3 Dospělost	16
5. Působení na školách, profesní a akademický život	18
5.1 Působení na školách od roku 1948	18
5.2 Akademický život	19
5.3 Články z novin	20
5.3.1 První barevný slabikář pro zvláštní školy	20
5.3.2 Kniha, na kterou se nezapomíná.....	20
5.3.3 Beze strachu na zvláštní školu.....	25
6. Počátky slabikářové tvorby	28
6.1 Dějiny slabikáře	28
6.2 První český slabikář – Slabikář Český a jiných náboženství počátkové: Kterýmžto věcem dítky křesťanské hned z mladosti učeny býti mají	28
6.3 Slabikáře 18. století.....	28
6.4 Slabikáře 19. století.....	29
6.5 Slabikáře 20. století.....	30
6.6 První slabikáře pro pomocné školy.....	31
7. Slabikáře Vladimíra Lince	33
8. Přehled vydaných učebnic a metodických příruček.....	34
9. Rozhovor s Danou Dvořákovou a Janou Klímová.....	37
10. Rozhovor s Jarmilou Fialovou – Lincovou	41
11. Vzpomínky na Vladimíra Lince	42
12. Diskuze	51
13. Závěr.....	53

Seznam literatury

Seznam obrázků

1. Úvod

Bakalářská práce *Život a tvorba Vladimíra Lince*, přibližuje životní dráhu významného psychopeda 20. století Vladimíra Lince. Tato osobnost české psychopedie přispěla do oboru speciální pedagogiky hned několika způsoby.

Charakteristickým rysem jeho kariéry byla neúnavnost a soustavná práce zaměřená na žáky s mentálním postižením. Právě jeho píle a ctizádostivost ho dostaly do nejvyšších akademických kruhů. Během jeho působení na různých školách se setkával s velkým úspěchem, díky své povaze a svému přístupu k žákům s mentálním postižením. Víceméně na všech místech, kde účinkoval během své bohaté kariéry, se setkal s velkým ohlasem a zanechal zde po sobě hluboký otisk a velký kus kvalitně odvedené práce. Jeho metody a zápal pro práci pozitivně hodnotili, jak kolegové, tak i rodiče žáků, kteří byli pod jeho pedagogickým vedením. Svůj život zasvětil práci pro žáky se speciálními potřebami, zejména se soustředil na žáky škol pomocných a zvláštních.

Hlavní odkaz Vladimíra Lince pro budoucí generace je tvorba slabikářů pro žáky s mentálním postižením. Výsledky jeho práce jsou natolik promyšlené, že i v dnešní době budeme těžko hledat nástupce v tomto odvětví. Údaj, který mluví sám za sebe je, že knihy Vladimíra Lince vychází do dnešní doby a stále jsou aktivně využívány při výuce žáků s mentálním postižením.

Cílem této práce je představit a přiblížit život Vladimíra Lince a jeho tvorbu. Bylo pro mě velkým překvapením, když jsem zjistila, že o tak významné osobnosti speciální pedagogiky dosud nebyla napsána žádná práce nebo publikace. Tento stav jsem se rozhodla změnit sepsáním této práce a možná i svou měrou vyjádřit údiv a pokoru k jeho celoživotní dráze, a ocenit rozsah a komplexnost jeho tvorby. Práce obsahuje zmínky ze všech období života, důležité mezníky a vzpomínky od mnoha lidí, kterých se práce Vladimíra Lince dotkla.

Součástí práce jsou také dva rozhovory, které ilustrují pocity a vzpomínky blízkých Vladimíra Lince na jeho osobu. První rozhovor je s Danou Dvořákovou a Janou Klímovou, což byly kolegyně Vladimíra Lince na zvláštní škole v období jeho aktivní pedagogické kariéry. Druhý rozhovor je s prvorozenou dcerou Vladimíra Lince, Jarmilou Fialovou - Lincovou.

2. Základní životopisné údaje

*24. 7. 1923 – 22. 4. 1995

Vladimír Linc se narodil 24. července 1923 v Nedvědicích na Moravě. Jeho otec pracoval jako ředitel divadla, matka zde pracovala také, přičemž se zabývala administrativní činností. Poté když se usadili ve 30. letech v Praze, matka se i nadále věnovala divadlu, pracovala v divadle na Vinohradech, zatímco otec Vladimíra začal pracovat jako úředník. Vladimír Linc měl čtyři sourozence. Nejstarší byla sestra Libuše narozena v roce 1920, která se dala také na učitelskou dráhu. V roce 1921 se narodil bratr Rudolf, který se stal lékařem. Roku 1923 se narodil Vladimír a nejmladším sourozencem byl bratr Karel. Ten se narodil roku 1929 a později vystudoval hereckou školu DAMU (Divadelní fakulta Akademie múzických umění). Na rozdíl od svých sourozenců Vladimír Linc zasvětil svůj život žákům se speciálními potřebami a to zejména žákům s mentálním postižením. Vystudoval Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Jeho největším přínosem do pedagogické sféry byly slabikáře pro žáky s mentálním postižením. Jeho práce byla na svoji dobu velmi pokroková, což dokazuje i to, že slabikáře jsou pedagogy používány do dnešní doby. Vladimír Linc zemřel po krátké nemoci dne 22. dubna 1995 v Praze.

Obrázek 1, Vladimír Linc

2.1 Sourozenci Vladimíra Lince

Všichni sourozenci včetně Vladimíra Lince, byli ve svém oboru velmi úspěšní. Nejstarší sestra Libuše byla učitelkou. Starší bratr Rudolf byl velmi uznávaným lékařem, který působil na katedře anatomie FLV UK v Praze (3. Lékařská fakulta Univerzity

Karlovy v Praze) a na katedře fyziologie FTVS UK v Praze (Fakulta tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze). Bratr Karel vystudoval hereckou školu DAMU. Nejprve se živil jako herec, působil v Divadle E. F. Buriana a poté se stal ředitelem divadla v Kladně. Nejmladší bratr Karel pokračoval, jako jediný, v šlépějích rodičů a divadlu se věnoval po celý život.

3. Dětství

Vladimír vyrůstal na Moravě v početné rodině přibližně do svých jedenácti let. Otec se jmenoval Rudolf a byl ředitelem Oblastního divadla na Moravě. Matka se jmenovala Božena a pracovala ve stejném divadle. Divadlo bylo kočovné a rodina se často musela stěhovat. Dětství tedy trávil Vladimír na cestách po moravských městech, například ve městě Telč, Uherské Hradiště nebo Tovačov. Až v 30. letech se usadili v Praze, Braníku. Z jeho dětství se bohužel mnoho zmínek nedochovalo.

3.1 Období základní školy

Kvůli kočovnému divadlu se rodina velmi často stěhovala a Vladimír vždy navštěvoval základní školu v místě, kde se zrovna nacházeli. Z období kdy navštěvoval 1. a 2. třídu se dochoval deník, kde byly zaznamenávány obecné školy, které navštěvoval. Je zde vidět, že už jako malý chlapec se projevoval velmi nadaně, hlavně slovesně a výtvarně.

Sešit, který se dochoval z let 1929 – 1931, si vedl sám Vladimír. V roce 1929 nastoupil do první třídy pětitřídní obecné školy. Z každé školy, do které chvíli chodil, kvůli častému stěhování rodičů, je zapsána doba, kdy školu navštěvoval, razítko základní školy, podpis a někdy také hodnocení chování a prospěch. Hodnocení prospěchu a chování je vždy velmi pozitivní. Nejvíce chválí Vladimíra ředitele, učitele nebo správce školy za pilnost a vzorné chování.

Vladimír Linc navštěvoval základní školu ve městech jako například Telč, Trešť, Jemnice, Třebíč, Velké Meziříčí, Zastávka, Uherské Hradiště, Litovel, Tovačov, Brodek, Velká Bystřice a Loštice. Zápis ze školy za období, kdy ji navštěvoval Vladimír, většinou uvádí ředitel školy, například ředitel Rudolf Burian z Trešti, A. Bilkovský z Jemnice nebo Jan Schenk z Velké Bystřice. Záznam byl také někdy napsán řídícími učiteli, byl to například Václav Hradecký z Velkého Meziříčí, Libor Koudelka z Brodku nebo Jan Kříž z Dačic a další. Zápisy byly vedeny i správci školy, například V. Bílkem z Uherského Hradiště nebo R. Menšíkem z Rajhradu.

Zápisy a hodnocení ze základních škol v letech 1929 – 1930

„V Telči 18. září 1929, Ing. Ptáček, správce školy: Linc Vladimír narozen 24. července 1923 v Nedvědicích na Moravě, navštěvoval 1. třídu pětitřídní obecné školy chlapecké v Telči od 1. do 17. září 1929.“

„V Trešti dne 14. Října 1929, Rudolf Burian, ředitel: Žák Vladimír Linc nar. 24. července 1923 v Nedvědicích na Moravě navštěvoval zdejší obecnou školu chlapeckou pětiletou od 19. Zář 1929 do 14. Října 1929. Chování: 1.“

„V Jemnici dne 27. října 1929, A. Bilkovský, ředitel: Žák Vladimír Linc, nar. 24. července 1923, navštěvoval zdejší 4 třídní obecnou školu chlapeckou od 16. října do 28. října 1929 (1. třídu obecnou) a po celý čas vzorně se choval.“

„V Třebíči, dne 17. listopadu 1929, H. Plott, ředitel: Vladimír Linc, naroz. 24. července 1923, v Nedvědicích n/P. navštěvoval zdejší 1. tř. pětiletou chl. školy od 30. října do 17. listopadu 1929. Školní zpráva mu byla vydána, dle ní chování jeho bylo chvalitebné, prospěch velmi dobrý.“

„Ve Velkém Meziříčí 9. prosince 1929, Václav Hradecký, říd. učitel: Vladimír Linc, nar. 24. /7. 23 v Nedvědicích n/P. chodil do I. tř. b ob. šk. chl. ve Velkém Meziříčí od 18. listopadu 1929 do 9. prosince 1929. Byl velmi hodný, choval se vzorně.“

„V Zastávce, dne 22. prosince 1929, Krška, říd. uč.: Vladimír Linc, nar. 24. VII. 23 v Nedvědicích n/P. navštěvoval pravidelně první tř. (1.šk.r.) zdejší školy v době od 10. do 22. prosince 1929.“

„V Uh. Hradišti dne 6. února 1930. V. Bílek, správce školy: Vladimír Linc navštěvoval I. třídu obecné školy chlapecké v Uh. Hradišti od 7. ledna do 6. února 1930.“

„V Litovli dne 26. února 1930. Za správce školy, Božena Bílková, učitelka: Vladimír Linc navštěvoval I. tř. obecné školy chlapecké v Litovli od 10. února do 26. února 1930. Do školy chodil pilně. Byl velmi hodný.“

„V Tovačově 14. března 1930. Za správce školy, Olga Polášková, učitelka. Vladimír Linc navštěvoval zdejší 5 třídní smíšenou obecnou školu v Tovačově od 26. února do 14. března 1930 a byl velmi svědomitý.“

„V Brodce 12. dubna 1930, Libor Koudelka, ř. učitel: Vladimír Linc navštěvoval pětiletou školu obecnou v Brodce od 17. /3. – 12. /4. 1930. Do školy chodil pilně a choval se vzorně.“

„Ve Velké Bystřici dne 31. května 1930. Jan Schenk, ředitel: Vladimír Linc navštěvoval pětiletou školu obecnou ve Velké Bystřici od 26. dubna do 31. května 1930. Do školy chodil pilně a choval se vzorně.“

„V Lošticích, dne 28. června 1930. J. Heidrich, ředitel: Vladimír Linc navštěvoval I. tř. obecné školy chlapecké v Lošticích od 2. června do 28. června 1930. Chování i prospěch má velmi dobrý.“

Zápisy a hodnocení ze základních škol z let 1930 – 1931

„V Dačicích, dne 4. října 1930. Jan Kříž, řídící učitel: Vladimír Linc chodil do II. třídy 5ti-třídní smíš. školy obecné v Dačicích od 1. září do 4. října 1930.“

„V Telči 15. listopadu 1930 Ing. Ptáček, správce školy: Vladimír Linc navštěvoval 2. třídu obecné chlapecké školy v Telči od 6. října do 15. listopadu 1930.“

„Ve Velkém Meziříčí, 9. prosince, Václav Hradecký, říd. učitel: Vladimír Linc chodil do II. tř. pětitř. ob. šk. chl. ve Velkém Meziříčí od 7. listopadu do 9. prosince 1930. Byl velmi hodný a velmi pilný.“

„V Okříškách dne 21. prosince 1930, Z. Vemaško, ředitel: Vladimír Linc chodil do 2. tř. zdejší obecné školy od 10. prosince 1930 do 21. prosince 1930. Chování bylo chvalitebné a byl velmi pilný.“

„V Mor. Budějovicích 14. ledna 1931. Brda Rud., třídní: Vladimír Linc chodil do 2. tř. zdejší škol obec. od 1. – 14. ledna 1931. Byl velmi hodný a pilný.“

„V Pohořelicích, 4. února 1931, Hanzlík, učitel.: Vladimír Linc navštěvoval 2. B třídu zdejší české obec. školy od 18. / 1. do 4. / 2. 1931. Chování jeho bylo vzorné.“

„V Napajedlích dne 9. /III. 1931. Fr. Pecha, řed.: Vladim. Linc chodil do 2. tř. zdejší obec. školy ode dne 6/II. 1931 do 7/III. 1931. Chování chvalitebné, pilnost vytrvalá.“

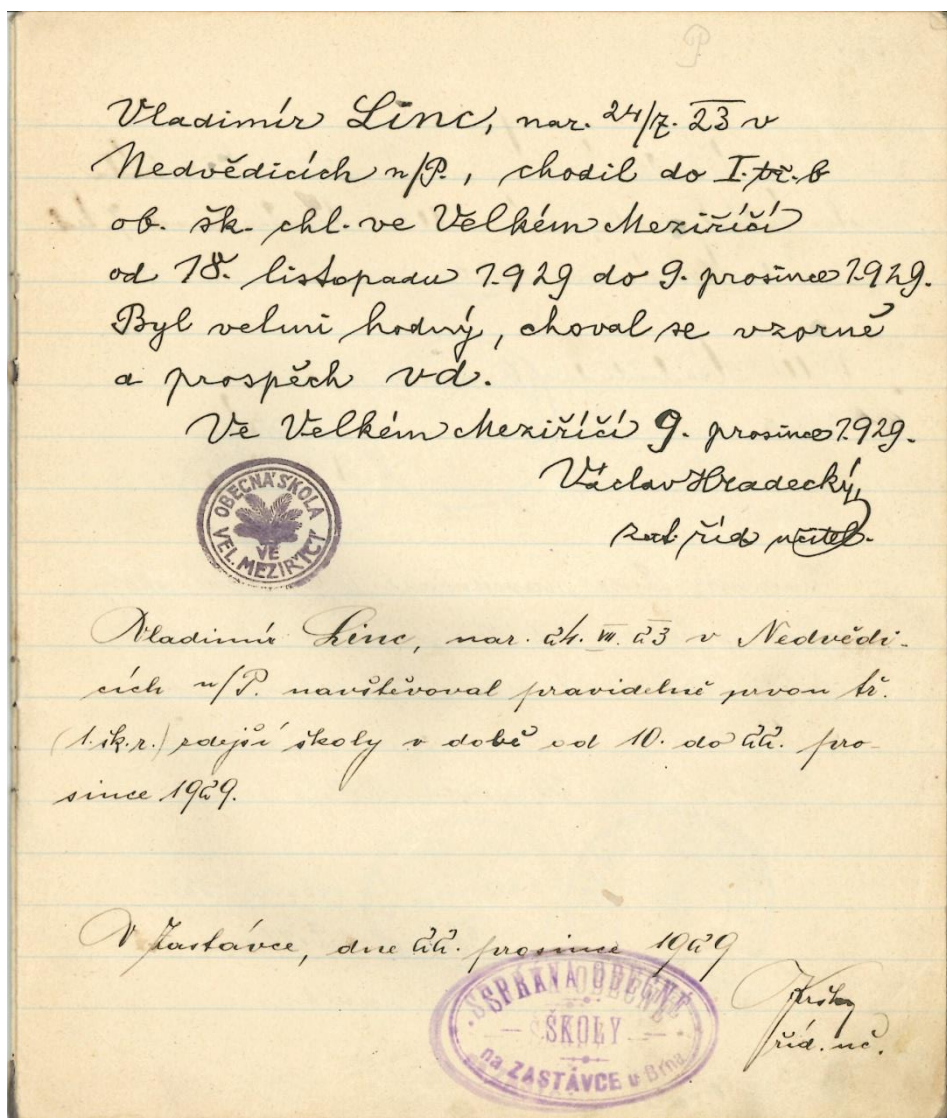
„V Hodoníně, 28. března 1931. Em. Haneža, ředitel: Vladimír Linc chodil do zdejší obecné chlapecké školy (do 2. b. tř)ode dne 10./III. 1931 do 28. března 1931. Chování chvalitebné, pilnost: vytrvalá, prospěch: velmi dobrý/zameškal 0 předmětů.“

„V Hodoníně, 16. dubna 1931. Zárytmický, tř. učitel: Po velikonočních prázdninách přišel opět do 2. b tř. chlapecké obecné školy v Hodoníně (10. dubna 1931) a chodil do 15. dubna 1931. Školní zprávy za 3. čtvrtletí vypsány 15. dubna 1931.“

„V Rajhradě dne 5. května 1931. Roh. Menšík, správce školy: Linc Vladimír chodil od 17. dubna do 5. května 1931 do II a třídy zdejší šestitřídní školy.“

„Želina Měšťanová, tř. uč.: Vladimír Linc navštěvoval II. tř. zdejší obecné školy v Židlochovicích od 8. května do 2. června 1931. Do školy chodil pilně a byl velmi svědomitý.“

„V Praze – Liboci, 27. června 1931. Antonín Dam. uč.: Vladimír Linc, navštěvoval II. třídu zdejší obecné školy od 5. do 27. června 1931.“

Obrázek 2, Ukázka ze zápisníku Vladimíra Lince ze základních škol, 1929-1931

Poslední záznamy z deníku pochází z 27. června 1931, další sešity se bohužel nedochovaly. Předpokládáme ale, že Vladimír ještě dva roky střídal základní školy, než se s rodiči přestěhovali natrvalo do Prahy do čtvrti Braník.

Dle zápisů z deníku, který pochází z let základní školy, přesněji z období, kdy Vladimír navštěvoval první a druhou třídu obecné školy, můžeme soudit, že už jako malý žák se projevoval velmi nadaně, pilně a svědomitě. Zápisy ze škol jsou velmi pozitivní a hodnocení velmi dobré.

Ve 30. letech se usadili v Praze v Braníku, kde navštěvoval místní obecnou školu. Poté se přestěhovali do Prahy Holešovic, zde vychodil měšťanskou školu. V Holešovicích bydlel až do jeho svatby, do roku 1948.

Jarmila Fialová-Lincová: *„Ještě bych Vám řekla k tomu tatínkovu dětství, což vystihuje taky jeho povahu, tatínek byl pečlivej, hezky kreslil, hezky psal a v nějakým papírnickví vyhlásili soutěž psaní a tatínek to vyhrál a jako první cena byla loutkový divadlo, to jistě bylo drahý, vzácný a tatínek ho nechtěl, on si radši řekl, jestli by místo divadla mohl dostat pastelky, který byly daleko jako levnější jenže on si toho tak vážil a tak rád kreslil, že chtěl radši ty pastelky, on byl strašně skromnej.“*

3.2 Studium na učitelském ústavu

Po základní škole šel Vladimír studovat učitelský ústav, který navštěvoval od roku 1938 do roku 1942. Studia dokončil 10. června 1942 zkouškou učitelské dospělosti s vyznamenáním. Učitelský ústav, který sloužil jako střední škola se nacházel nejen v Praze, ale i jiných městech, například v Jičíně, Soběslavi či Příbrami, dostudoval v devatenácti letech, takže začínal jako velmi mladý kantor. Učitelská zkouška dospělosti by se v dnešních reáliích rovnala maturitní zkoušce a dříve byla určena pro výchovu učitelů, do škol obecných a měšťanských.

První český učitelský ústav vznikl v Praze, roku 1848 a ředitelem byl Karel Slavoj Amerling (<http://www.ucitelskenoviny.cz>).

4. Rodičovství a dospělost

4.1 Učitelská praxe, první působnost na školách od roku 1942 do roku 1948

První působení Vladimíra Lince byla učitelská praxe, roku 1942, když úspěšně dokončil učitelský ústav. Praxi vykonával od 1. září 1942 na obecné škole v Praze-Žižkově. 6. října roku 1942 byl Vladimír ustanoven učitelem na hlavní škole v Praze 11. Toto učitelské působení však netrvalo dlouho, protože byl 13. dubna 1943, za války, Vladimír nasazen na nucené práce do Německa. V roce 1944 se vrátil a 3. května 1944 nastoupil jako učitel na obecnou školu v Praze-Dejvicích. 22. září 1944 byl opět nasazen a to na výstavbu vinohradského tunelu. Ve stejném roce vykonal ještě učitelskou zkoušku pro školy národní. Do školy v Dejvicích se vrátil po válce. Na začátku školního roku 1945 byl ustanoven učitelem na vzorové obecné škole trojtřídní v Praze Sedlci. Za působení na této škole bylo Vladimíru Lincovi vysloveno uznání a dík městské školní rady v Praze. V roce 1945 byl přeložen na chomutovský okres do města Místo, kde byl pověřen založením a správou první české školy v Místě. V roce 1946 nastoupil na vojenskou službu, která trvala dva roky. Po návratu, roku 1948, nastoupil na místo správce zvláštní školy v Ervěnicích.

4.2 Sňatek a narození dcer

V roce 1948, tedy v jeho 24 letech se oženil a přestěhoval s manželkou z Holešovic do Radlic. Manželka Vladimíra Lince se jmenovala Berta, narodila se v roce 1924 a zemřela dlouho poté, co odešel Vladimír Linc, v roce 2011. Berta Lincová byla s dětmi v domácnosti, později dálkově vystudovala vysokou školu ekonomickou. Poté pracovala jako učitelka na střední škole obchodní, kde učila maturitní ročníky.

Obrázek 3, Vladimír Linc s manželkou Bertou Lincovou

V roce 1951 se manželům narodila první dcera Jarmila a v roce 1956 dcera Věra. Na dětství a na rodiče obě dcery vzpomínají velmi hezky. Když se narodila dcera Jarmila, bydleli v Radlicích v malém bytě o dvou místnostech. Zde bydleli do roku 1957 a žili tu ještě se sestrou manželky Vladimíra a s manželky maminkou. Podmínky pro práci zde byly ztížené, avšak Vladimír přes tyto těžké okolnosti dokázal pracovat, psát a soustředit se na práci. Dcera Jarmila vzpomíná, že její otec Vladimír byl velmi skromný.

4.3 Dospělost

V roce 1957 se přestěhovali do vlastního bytu na Pankrác. Za byt na Pankráci byli velmi šťastni, i když to byl malý byt. Byli zde sami jen s dětmi a měli větší klid. V bytě na Pankráci už bydleli po zbytek života. Starší dcera Jarmila se dala také na učitelskou dráhu stejně jako její otec, dcera Věra byla spíše technický typ. Prvorozená dcera Jarmila vystudovala Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, poté učila ve škole při nemocnici celých 37 let. Jarmila vzpomíná, že při práci stále používala slabikáře jejího otce, přesně chápala metodiku práce se slabikáři a otcovo dílo ji provázelo celý život. Dcera Věra, která je o pět let mladší, vystudovala Vysokou školu chemickotechnologickou. Starší dcera Jarmila má syna, dcera Věra má dvě děti.

Jarmila Fialová – Lincová: *„Moje dětství bylo krásný. Já jsem měla dětství teda moc hezký, protože moji rodiče byli opravdu velmi hodní lidé, inteligentní, maminka pečlivá, starala se o nás velmi pečlivě, tatínek nás zase vodil třeba do divadla, na výstavy, maminka taky. Vždycky prostě dbali na to, abysme měli hezký knížky, když byl třeba svátek, Vánoce, narozeniny, nikdy na nás nezapomněli. Já ty knížky mám schovaný do teď. Dětství jsme měli opravdu moc hezký.“*

5. Působení na školách, profesní a akademický život

5.1 Působení na školách od roku 1948

Prvnímu učitelskému působení Vladimíra Lince jsme se věnovali v předchozí kapitole Dospělost a rodičovství, první učitelská působnost od roku 1942 do roku 1948. Nyní se podíváme, na kterých školách působil Vladimír po roce 1948, kdy se vrátil z vojenské služby. Víme, že poté, co se vrátil z vojenské služby, působil na zvláštní škole v Ervěnicích, do roku 1949.

V roce 1949 byl přeložen zpět do Prahy a přidělen Okresnímu národnímu výboru v Praze 13. Od srpna roku 1949 byl ustanoven učitelem na 8. národní škole v Praze 13 – Vršovicích.

Od začátku školního roku 1950 působil jako učitel na zvláštní škole v Praze 12. V 50. letech začal působit na základní škole pro slabozraké v Koperníkově ulici. V 50. letech také vyšel první slabikář Vladimíra Lince, Naše čtení, Slabikář pro 1. postupný ročník zvláštních škol.

Jarmila Fialová – Lincová: *„Já ho prostě pamatuju, jak doma, se tím zabývá, i když jsem byla dítě, i když jsme měli ztížené podmínky, tak pamatuju, prostě jak sedí u stolu, kde jsme jedli, a na jednom konci maminka zadělávala knedlíky a tatínek si vzal nějakou podložku, aby se mu to nezamastilo a dělal na těch slabikářích.“*

V 60. letech začal pracovat, jako ředitel, na zvláštní škole v Košířích. Na zvláštní škole v Košířích působil devět let. Díky němu, začala být škola velmi známá.

Jarmila Fialová – Lincová: *„Můj dojem je, že tady byl tatínek nejspokojenější, protože tam byl opravdu výbornej kolektiv. A táta je tak dobře vedl, protože oni byli pracovitý. On je chválil, měl je rád a oni měli rádi jeho.“*

Obrázek 4, Zvláštní škola v Košířích, 1971

5.2 Akademický život

V roce 1965 začal studovat na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, magisterské studium, které trvalo do roku 1970. Doktorskému studiu se věnoval od roku 1970 a v roce 1972 získal titul PhDr. Už předtím, než začal na Univerzitě Karlově v Praze studovat, působil zde jako učitel, přednášel, zatím jen externě, protože v těchto letech působil ještě jako ředitel na zvláštní škole v Košířích. V 70. letech působil jako zástupce vedoucího katedry speciální pedagogiky a poté dva roky působil jako vedoucí katedry speciální pedagogiky na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Od 80. let působil v Ústředním ústavu pro vzdělávání pedagogických pracovníků. Později, do roku 1995, pracoval jako ředitel Večerní školy pro dospělé osoby s mentálním postižením. Na Večerní škole si lidé doplňovali vzdělání a učili se zejména praktickým věcem.

Vladimír Linc ještě působil jako předseda komise pro speciální pomůcky Komenium. Pracoval také jako redaktor časopisu *Otázky defektologie*. (Kubíčovi, 2015)

„Všude, kde dr. Linc působil, zanechal trvalé stopy své cílevědomé a svědomité odborné práce“ (Kubíčovi, 2015, s 4).

5.3 Články z novin

5.3.1 První barevný slabikář pro zvláštní školy

„15. 1.1956, Rudé Právo:

Ve Státním pedagogickém nakladatelství vychází v nákladu 5400 výtisků slabikář pro žáky prvního ročníku zvláštních škol v republice, které pečují o výchovu a vyučování dětí, jejichž duševní vývoj je opožděn. Je to první barevný slabikář pro školy tohoto druhu na světě. Autor Vladimír Linc pracoval na této první knížce žáka několik let, z toho tři roky zkoušel slabikář na školách.

Obsah slabikáře a jeho úprava jsou velmi pečlivě promyšleny. Na obrázcích slabikáře vystupují v různých momentech vždy stejné děti, mají stejné charakteristické oblečení a žáci poznávají na každém obrázku své známé, takže je jmenují Ota, Alena, Ivo a Eva. Tak se učí prvním samohláskám. Obrazy a pozdější texty slabikáře mají důsledně etický a estetický smysl, vedou děti k pracovitosti, osobní hygieně a podobně.

V nejbližších týdnech vydá ministerstvo školství ve Státním pedagogickém nakladatelství také krásnou šestibarevnou početnici pro první ročník zvláštních škol. Současně je v tisku též slabikář pro hluchoněmé žáky a zvláštní učebnice pro slepé žactvo, jež je psána slepeckým písmem (Od našeho dopisovatele).“

5.3.2 Kniha, na kterou se nezapomíná

„Učitelské noviny, 4. 10. 1979. Za UN hovořil JOSEF ARNOLD:

Slabikář býval v minulosti první opravdovou knihou, s níž se dítě po příchodu do školy setkalo. I když dnes díky stále rostoucí kulturní úrovni naší společnosti a bohaté produkci dětských knih, jejichž obsahová a estetická úroveň stojí ve světovém měřítku na předním místě, slabikář toto výsadní postavení poněkud ztratil, přesto zůstává v podvědomí nás všech onou „kouzelnou knihou“ která otevírá brány k pokladům nejcennějším, k pokladům mateřského jazyka.

Vždyť která jiná učebnice naučí v tak krátké době necelého jednoho roku tolik jako slabikář? V září se žáčec podivuje tajemným znaménkům podivně rozestým po stránkách. Jak čas plyne, naučí se je postupně poznávat, skládat z nich slabiky, slova, věty. A než skončí školní rok, umí k údivu svému i svého okolí číst. Zázrak? Ne. Jen výsledek poctivé a

náročné práce učitele a samozřejmě i těch, kteří se zasloužili o vznik oné „kouzelné knihy“ – slabikáře.

Slabikář proto stále patří ke kulturnímu bohatství každého národa. U jeho zrodu vždy stojí největší odborníci a umělci své doby jejich cílem je vytvořit nejen učebnici, jejímž prostřednictvím by se dítě naučilo číst, ale především dát mu takovou knížku, která by v něm podněcovala přirozenou touhu po poznání, rozvíjela estetické citění a formovala správný světový názor.

Uskutečňování obsahové a organizační přestavby našeho školství, vyplývající ze zásad dalšího rozvoje československé výchovně vzdělávací soustavy, si vynutilo v posledních letech i tvorbu nových slabikářů pro jednotlivé typy škol. V roce 1976 vyšel první slabikář pro základní školu. O jeho mimořádné odborné i estetické úrovni svědčí řada uznání, kterých se dostalo tvůrcům u nás i v zahraničí. Pro autory slabikářů určených ostatním typům škol to znamenalo „latku“ zvednutou hodně vysoko. Proto další slabikář, tentokrát pro žáky zvláštní školy, který pod názvem Naše čtení vydalo v letošním roce Státní pedagogické nakladatelství v Praze, byl očekáván s napětím. Zkušení autoři Vladimír Linc a František Kábele i ilustrátoři Gabriel Filcík a Luděk Vimr však byli zárukou, že se dílo podaří.

Jaké je? Nepředbíhejme zatím s hodnocením. To nejlépe provede sama praxe. První dojmy však napovídají, že záměr všech, kteří se podíleli na tvorbě nové učebnice, dát i mentálně retardovaným žákům stejně pěknou knihu, jako mají žáci základní školy, se podařil.

Abychom mohli naše čtenáře blíže seznámit s novými učebnicemi Naše čtení pro 1. a 2. ročník zvláštní školy, požádali jsme o rozhovor hlavního autora slabikáře dr. Vladimíra Lince a ilustrátora slabikáře pro 1. ročník zvláštní školy Gabriela Filcíka.“

Soudruhu doktore, proč vychází nový slabikář pro zvláštní školu?

„Nově vydaný slabikář „Naše čtení“ pro 1. a 2. ročník zvláštní školy je součástí realizace úkolů vyplývajících z dalšího rozvoje československé výchovně vzdělávací soustavy v oblasti škol pro mládež vyžadující zvláštní péči. Je jedním z prvních titulů řady několika desítek nových speciálních učebnic, které budou postupně vycházet v souvislosti se zaváděním obsahové a organizační přestavby zvláštní školy.“

V čem spočívá specifičnost slabikáře pro zvláštní školu?

„Postup vyučování počátečnímu čtení na zvláštní škole přihlíží ke zvláštnostem poznávacích procesů mentálně retardovaných žáků i k úrovni jejich připravenosti k soustavné školní práci. Způsob vyučování čtení vyžaduje proto nejen pomalejší postup, ale též speciální nácvik základních čtenářských dovedností a návyků.

Šestiletý žák s přiměřeným rozumovým vývojem je při vstupu do školy v podstatě k vyučování čtení připraven. Jeho základní schopnosti nezbytné k zahájení výuky čtení jsou na požadované úrovni. U takového žáka se projevuje i přirozená motivace ke čtení a snaha naučit se číst. Naproti tomu u mentálně retardovaného žáka nejsou při vstupu do školy potřebné základní schopnosti ke čtení ještě dostatečně rozvinuty a rovněž zájem o čtení je nutno u těchto žáků vhodnou motivací soustavně podněcovat.

Z těchto důvodů se při budování základů čtení na zvláštní škole věnuje mimořádná pozornost speciálním cvičením, kterými se žáci pozvolna připravují na vlastní čtení. Tato speciální cvičení je však nutno pro některé zaostávající žáky soustavně zařazovat i v průběhu vlastního čtení.“

Mohl byste říci něco bližšího o těchto průpravných cvičeních?

„Žáci si při plnění jednoduchých úkolů postupně zvykají soustředit se na soustavnější školní zaměstnání a jsou vedeni k samostatnosti při práci. Současně se rozvíjí aktivita vnímání, zpřesňuje se zraková, sluchová i pohybová diferenciací a zdokonaluje se analyticko-syntetická činnost. Součástí průpravy na čtení jsou též cvičení vedoucí k rozvoji myšlení a vyjadřovacích schopností i k zpřesňování prostorové, polohové a směrové orientace.

Uvedu konkrétní příklad. Do přípravné části jsou ve slabikáři například zařazena cvičení, která pomáhají žákům orientovat se na stránce v knize a současně je vedou ke sledování a řazení obrázků zleva doprava i k pochopení časové posloupnosti souvislých dějů. Žáci si při těchto cvičeních navykají na správný směr očních pohybů potřebných pro pozdější čtenářský výkon.

K základní orientaci na stránce se ve slabikáři například využívá známé lidové pohádky „O budce“. Celý děj pohádky je znázorněn několika dílčími obrázky umístěnými na třech stranách. Tyto fázové obrázky pomáhají žákům vybavovat si časově pořadí děje a podněcují žáky k mluvnímu projevu. Uspořádání obrázků a metodická práce s nimi

prispívá nejen k upevnování správné orientace na stránce, ale i k pochopení pořadí stránek v učebnici“.

Co je charakteristické pro moderní pojetí metodiky práce při vyučování čtení?

„Těžiště práce žáků při budování základů čtení spočívá v praktických činnostech spojených s mluvním projevem. Manipulace se skutečnými předměty, modely a obrázky, jejich řazení, třídění a sestavování a práce s písmeny skládací abecedy a se slabikami aktivizují žáky a jsou východiskem k práci na stránkách slabikáře, kde se mění předmětné činnosti v činnosti vyjádřené pouze statickým obrázkem. Pozvolný přechod od praktických činností k myšlenkovým operacím, to znamená od živé skutečnosti k symbolům, pomáhá mentálně retardovaným žákům lépe pochopit písmena jako symbolické prvky řeči.“

Jaký základní postup je použit ve slabikáři při vyvozování hlásek a písmen?

„Výuka elementárního čtení na zvláštní škole je založena na analyticko-syntetické metodě. Východiskem k vyvozování hlásek jsou jednoduché didaktické říkanky, které jsou ve slabikáři vždy znázorněny situačním obrázkem. Z říkanky se vyčlení vhodné slovo a z něho se izoluje počáteční hláska, jež se pevně spojí s grafickým znakem – s písmenem. Ustálený způsob vyvozování hlásek pomáhá žákům využívat osvojených dovedností při postupném seznamování s dalšími hláskami a písmeny.

Pro rozvoj čtenářských dovedností je důležité, že analytická a syntetická činnost jsou vzájemně těsně spjaty. Nově vyvozené písmeno se hned zařazuje do jednoduchého textu doplněného obrázkem, takže si žáci od počátku výcviku uvědomují lexikální význam a účel poznávání jednotlivých hlásek a písmen a upevňuje se u nich chápání dialektického vztahu celku a části v mluvené i „tištěné“ řeči.“

Jak jste spokojen s novými učebnicemi po výtvarné a technické stránce?

„Současně se slabikářem pro 1. ročník zvláštní školy vychází i slabikář pro 2. ročník. Domnívám se, že formální vybavení obou učebnic je na velmi dobré úrovni a splňuje náročné požadavky na moderní učebnici. Svým vzhledem jsou obě učebnice pro děti přitažlivé, neboť připomínají dětské obrázkové knížky. Za zvlášť zdařilé považuji ilustrace v obou slabikářích, které svým výtvarným zpracováním a moderním pojetím významně přispívají k obohacení estetické stránky učebnic.

Ilustrace ve slabikářích tvoří s obsahem textu organickou jednotu a splňují požadavky didaktické i výchovné. Náměty článků spolu s ilustracemi poskytují mnoho

příležitosti k výchovnému působení na žáky. Vedou je k péči o zdraví a čistotu, k dopravní kázni, podporují vzájemné porozumění při práci i při hře v dětském kolektivu, podněcují žáky k pomoci rodičů a k péči o mladší sourozence, vytvářejí kladný vztah k manuální práci, k ochraně přírody a životního prostředí.

Texty a obrázky v učebnici a tvořivá metodická práce učitele s nimi mohou účinně přispívat k rozvíjení myšlení a řeči žáků, k formování základů komunistické morálky a vědeckého světového názoru.“

Názor autora učebnice na ilustrace nového slabikáře známe. Nyní bych poprosil o stanovisko ilustrátora slabikáře pro 1. ročník zvláštní školy Gabriela Filcíka. Jak se vám pracovalo na ilustracích pro slabikář a co vám tato práce dala?

„Práce na slabikáři vlastně začala již před šesti lety, kdy jsem se s dr. Vladimírem Lincem seznámil nad naší první společnou knížkou „Učíme se psát“. Od té doby jsme se pravidelně scházeli, a tak jsem měl možnost přesvědčit se, jak je práce pro děti ze zvláštních škol náročná. Na druhé straně je však i pro malíře nesmírně zajímavá, protože vyžaduje zcela osobitý přístup.

Na slabikáři „Naše čtení“ se mi od samého počátku pracovalo velice dobře, protože již sám scénář je výtvarně cítěn a poskytoval mi výborné pracovní příležitosti. Skoro celá polovina knížky je věnovaná přípravě na čtení. Prostřednictvím obrázků se děti seznamují se správným směrem čtení, cvičí se postřeh a trpělivost, učí se přečíst obrázek a vyhledat jeho zjednodušený grafický symbol. Už tento neúplný výčet funkce obrázků naznačuje, že se zde naskytla výtvarníkovi jedinečně zajímavá práce. Vždyť každý předmět musel být z pohledu, který je nejlépe čitelný, a ani navzájem se nesměly jednotlivé věci překrývat, aby se tím nesnížila jejich srozumitelnost.

V kresbě jsem použil silnou, ale tvárnou černou obrysovou linku, kterou jsem koloroval jednoduchými živými barevnými tóny na bílé ploše papíru. Často jsem využíval barev k výraznému odlišení předmětů a ke zvýšení čitelnosti celého obrázku. Současně jsem dělal i typografickou úpravu, která mi přinesla řadu problémů, protože i nejkratší větička musela být na samostatném řádku. Náležitě jsem však využil krásy velkých stupňů písma a barevných ploch, které usnadňují orientaci na stránce.

Velmi mi v práci pomáhal opravdový zájem všech, kteří na této knížce spolupracovali – od autorů až po členy redakce -, jejich snaha dát dětem ze zvláštních škol

slabikář, který by nezaostával za obdobnými knížkami pro děti z normálních škol. To bylo to nejcennější, co jsem si z této práce odnesl.‘‘

O závěr naší krátké besedy bych chtěl poprosit dr. Lince.

„K oběma slabikářům byly zpracovány metodické texty, v nichž jsou podrobně rozvedeny důležité etapy vyučování počátečního čtení na zvláštní škole. Tyto texty by měly být učitelům nejen vodítkem, ale především podnětem pro jejich vlastní tvůrčí práci.

Na závěr bych chtěl popřát učitelům i jejich žákům, aby se jim práce s novými učebnicemi dařila, aby jim nové slabikáře byly vydatnými pomocníky a usnadňovaly jim nelehkou práci při budování základů čtení.‘‘

5.3.3 Beze strachu na zvláštní školu

„Rodina a škola, leden 1986

RODIČŮM POSTIŽENÝCH DĚTÍ

U dítěte, které vstupuje do 1. Ročníku základní školy, se předpokládá určitá úroveň základních schopností, potřebných k zahájení soustavné školní práce. Přiměřeně se vyvíjející dítě dosahuje těchto potřebných základních schopností přibližně v šesti letech na základě vlastních činností a zkušeností a vlivem výchovného působení v rodině i v mateřské škole.

Odlišná situace je u mentálně retardovaných dětí, které v šesti letech nejsou ještě dostatečně zralé pro soustavnou školní práci a zejména nejsou schopny plnit požadavky kladené na žáky v 1. ročníku základní školy. Jedním z předpokladů optimálního rozvoje a vzdělání mentálně retardovaných dětí je poskytování speciální výchovy a vzdělávání pokud možno již od samého počátku školní docházky, tj. od 1. Ročníku zvláštní školy, popřípadě pomocné školy.

První ročník zvláštní školy má charakter přípravného ročníku, kde se u žáků postupně rozvíjejí primární schopnosti na úroveň potřebnou k soustavnější školní práci. Tento systém přípravy přihlíží k individuálním schopnostem žáků a je charakterizován nejen pomalejším postupem ve třídě s nižším počtem žáků, ale především uplatňováním speciálních metodických postupů a prostředků, pomocí speciálních učebnic a pomůcek i vhodnou úpravou pracovního prostředí.

Obzvláštní význam se přikládá soustavnému uplatňování principu výchovného vyučování, a proto se využívá všech příležitostí k trvalému výchovnému působení na žáky. Mimořádná pozornost se přitom věnuje vytváření správných návyků. Žáci by měli přicházet do 1. Ročníku zvláštní školy již s vypěstovanými základními návyky hygienickými a návyky sebeobsluhy, které se ve zvláštní škole upevňují a rozšiřují o návyky pracovní, správného školního a společenského chování a podobně.

Při upevňování a rozšiřování návyků je nezbytná těsná spolupráce a součinnost rodičů se školou v zájmu jednotného výchovného působení. Při metodickém vedení učitele je možné přenést hravé prvky i do domácí práce s dítětem.

Vzhledem k tomu, že žáci mají značné nedostatky v poznávacích schopnostech, zařazují se do vyučování v 1. Ročníku zvláštní školy častá cvičení, kterými se vnímání aktivizuje, zpřesňuje a zjemňuje. Srovnávají se a třídí předměty, modely a obrázky předmětů podle barvy, tvaru, velikosti, směru a polohy, cvičí se v rozlišování různých zvuků apod. Tato diferenciacní cvičení jsou vydatnou přípravou pro poznávání tvarů písmen a předpokladem pro rozlišování hlásek v základech čtení. Manipulace s předměty a s obrázky, jejich třídění podle dané vlastnosti, řazení a uspořádávání jsou rovněž přípravou a názorným úvodem k objasnění pojmu čísla v matematice.

Soustavný výcvik jemné pohybové koordinace ruky a rozvíjení psychomotorických schopností jsou nezbytným předpokladem pro psaní prvních písmen. V grafických cvičeních, která jsou vhodně motivována a doprovázena slovem, se žáci učí napodobovat pohyb, směr a tvar grafických prvků (např. kružnici, vlnovku...) a učí se je zaznamenávat.

Ve všech činnostech při vyučování se dbá na soustavný rozvoj myšlení a řeči žáků. Zdokonalování schopnosti vyjadřování a rozšiřování slovní zásoby prolíná všemi předměty. Kromě základů čtení má zde významnou úlohu věcné učení a výchova k literatuře. Při rozvíjení řeči se počítá s rovněž s účinnou pomocí v individuální logopedické péči. Součástí této péče jsou nejen cvičení k nápravě vadné výslovnosti a k rozvoji vyjadřovacích schopností, ale též cvičení dechová, hlasová a rytmická.

Rozsah učební látky v 1. Ročníku zvláštní školy není velký. Tak např. v základech čtení si mají žáci osvojit poznávání šesti samohlásek a šesti souhlásek, které čtou v otevřených slabikách a v dvouslabičných slovech. Úkolem základů psaní je zvládnout psaní několika tvarově jednoduchých písmen a naučit se je spojovat do slabik. V matematice se žáci po objasnění pojmu čísla postupně seznamují s numerací do pěti a v tomto číselném oboru se

mají naučit sčítat a odčítat. K všestrannému rozvoji žáků přispívá významným podílem i obsah učiva v pracovním vyučování a v tělesné výchově, PhDr. Vladimír Linc. ‘‘

6. Počátky slabikářové tvorby

6.1 Dějiny slabikáře

Dějiny slabikářové tvorby sahají až do první poloviny 16. století, z roku 1547 pochází první Slabikář Český a jiných náboženství počátkové: Kterýmžto věcem dívky křesťanské hned z mladosti učeny býti mají. Vznik prvních slabikářů, jako tištěných pomůcek souvisí se vynálezem knihtisku. První slabikáře a jejich následné užití ve školách se stalo až po rozšíření knihtisku a jeho zažití ve společnosti. Používání tištěné pomůcky ve školách sebou přinášelo mnoho pozitivních změn. Od té doby, kdy se do škol zavedly slabikáře, můžeme sledovat základní učení té doby. Do dob, kdy se ve školách tištěné pomůcky nepoužívaly jsme odkázány jen na dohady. (Kubálek, Heindrich, Šimek, 1929).

6.2 První český slabikář – Slabikář Český a jiných náboženství počátkové: Kterýmžto věcem dívky křesťanské hned z mladosti učeny býti mají

Autorem prvního českého slabikáře, z roku 1547, byl nejspíše Jan Blahoslav. Jan Blahoslav se zabýval studiem češtiny, věnoval se překladu Nového zákona, upravil nové vydání bratrského kancionálu a studoval gramatiku dvacet let. Slabikář český poskládal z několika děl, byly to knihy Beneše Optáta z Telče, Petra Gzella z Prahy a Václava Filomatesa z Jindřichova Hradce. Chtěl, aby slabikář byl průřezem českého jazyka v rovině pravopisné, tvaroslovné, tak frazeologické. (Wagnerová, 2000).

Slabikář Český a jiných náboženství počátkové: Kterýmžto věcem dívky křesťanské hned z mladosti učeny býti mají, obsahoval zbožné texty, zejména ty, které dítě slýchávalo už od mala. V 16. století byla mimořádná pozornost věnována nácviku čtení, zejména proto, aby lidé mohli číst Písmo svaté. (Kubálek, 1965).

6.3 Slabikáře 18. století

V 18. století sílil jezuitský řád. Školy byly v rukou Jezuitů a byly prostředkem moci. Na jezuitských gymnáziích se cvičila jen paměť, vyučování bylo bez experimentu a znalosti přírody. V této době vyšla spousta populárních spisů v souvislosti ze svatořečení Jana Nepomuckého, spisy byly tisknuty v Praze, Brně, Hradci Králové, Kutné Hoře, Litomyšli a v Olomouci, pod názvy jako Jan Nepomucký, muž svatý nebo Učitel nebeské moudrosti.

Vůči nekatolíkům a jejich knihám ostře vystupoval Antonín Koniáš, který byl vůdce tehdejšího literárního protireformačního hnutí (Wagnerová, 2000).

Z 18. Století se zachovalo velké množství slabikářů např. Slabikář latinský a český z roku 1716, Slabikář český z roku 1724 z Žitavy, Slabikář český z roku 1725, vydaný v Brně, Slabikář český z roku 1727, který byl tištěný v Olomouci, Syllabikář český, z kteréhožto dítky učiti se mají z roku 1750, tištěný v Praze, Syllabikář český, který je z roku 1758 a také vydaný v Praze, Slabikář pod titulem sv. Jana Nepomuckého, vydaný v Praze roku 1773, Slabikář aneb začátek cvičení dítek, kterak se mají učiti písmeny znáti, slabikovati a čísti, který byl vydaný v roce 1793 v Pardubicích a další. (Wagnerová, 2000).

Pro představu si uvedeme, co bylo obsahem takového slabikáře doby 18. století. Obsahem slabikářů této doby bylo hlavně náboženství. Například Slabikář český, který byl z roku 1724, obsahoval ranní modlitby, desatero božích přikázání, evangelia, modlitba školní, požehnání a děkování, modlitbu k svatému Jana Nepomuckému, Šalamounova přísloví apod., slabikáře obsahovaly i řadu písní (Kubálek, 1965). Slabikáře, které pocházejí z 18. století, již byly ilustrovány, což mělo napomáhat nácviku čtení (Wagnerová, 2000).

V této době se u nás šířilo poněmčování, český jazyk byl velmi těžký a mluvilo se jím jen na venkovech nebo ve vlasteneckých rodinách, proto slabikáře byly vydávány odděleně, pro školy měštské a školy venkovské. (Wagnerová, 2000).

6.4 Slabikáře 19. století

„XIX. století se významně zapsalo do dějin počátečního čtení a psaní. Nemáme dosud přehlednou studii, která by náležitě zhodnotila velký přínos vynikajících pedagogů té doby, jako byli: J. M. Bačkora, V. D. Bíba, A. Frumar, V. Hejtmánek, K. Hradecký, J. Klicpera, V. Novotný, J. P. Přibík, J. Vl. Svoboda, J. Sokol, F. Studený, V. Špaček, J. V. Vlasák, T. Vorbes a řada dalších“ (Wagnerová, 2000, s 22).

Josef Kubálek, který se věnoval počátečnímu vyučování a byl významným znalcem tohoto vyučování, říká, že v 19. století se objevovaly čtyři druhy českých slabikářů, podle metod. První metodou, metodou hláskovací se řídí například slabikář od J. Bačkory, Počátky čtení z roku 1884, slabikář Čítanka dítkám od Št. Bačkory z roku 1849 nebo Malý čtenář aneb čítanka pro malé dítky od J. Svobody, který je z roku 1840. Hláskovací metoda spočívá v tom, že dítě nečte samostatné písmeno, ale vyslovuje hlásku. Další je metoda

skriptologická, na základě této metody vznikly slabikáře jako Prvá čítanka od J. V. Poklopa a V. Řeháka nebo První čítanka od J. Hrdého. Skriptologická metoda znamená čtení psaním, žáci se nejdříve učí naslouchat a slova rozkládat na slabiky a poté písmena a zapisovat je. Analyticko-syntetickou metodou, což je metoda, která stavěla na základě mluveného slova, se kombinuje analytická část, kdy žák rozkládá slova na slabiky a syntetická část, kdy se písmena skládají do slabik a poté do slov, se řídily například slabikáře Malá čítanka (s několika abecedami, jakož i navedení ke čtení a pravopisu) od J. Franta-Šumavský z roku 1841 nebo od V. Novotného Čítanka pro obecné školy podle analyticko-syntetické metody z roku 1876. Poslední čtvrtá metoda je metoda celých slov, té se věnoval například slabikář Kniha maličkých z roku 1880 od G. A. Lindnera. Metoda celých slov nerozkládá slova na slabiky, ale rovnou na hlásky (Wagnerová, 2000).

Mezi další slabikáře 19. století patří například Národní slabikář od Č. Holuba nebo Slabikář našeho Jarouška od V. Bohdaneckého. Významnými představiteli počátečního čtení 19. století byli vedle Josefa Kubálka, Tomáš Vorbes, který se zabýval elementární metodikou v první třídě. Dalším významným představitelem počátečního vyučování byl u nás Jan Vlastimír Svoboda, který velký důraz kladl na nácvik čtení v předškolním věku. (Wagnerová, 2000).

6.5 Slabikáře 20. století

Slabikáře se v tomto období velmi rychle vyvíjeli, zejména v první polovině 20. století. Mezi významné slabikáře 20. století patří Slabikář pro školy obecné od Frumara a Jursy, z roku 1913 pochází Poupata od Kožíška, v roce 1921 vyšel slabikář U nás od Kubálka, který byl pro školy městské, a pro školy venkovské vyšla v roce 1924 Studánka od Kožíška (Wagnerová, 2000).

Významným tvůrcem slabikářů 20. století byl Josef Kožíšek, který byl básníkem a učitelem. Josef Kožíšek se stal zkušeným učitelem a začal psát články do novin, například do časopisů Malý čtenář nebo Květy mládeže. Kožíšek psal verše pro děti, ale vedle toho psal metodické a pedagogické články. V roce 1913 vyšla Kožíškova Poupata, což byla významná čítanka. Poupata a Studánka, která vyšla v roce 1926, patří mezi největší přínos Josefa Kožíška do škol. Poupata patří mezi významná díla české literatury, tato čítanka má 128 stran a má několik částí. Každá část této čítanky má svůj cíl a jde o přesný postup, jak se mají žáci učit. Josef Kožíšek pronikl i do škol slovenských, zde v roce 1921 vychází Vel'ký čítatel'. Josef Kožíšek působil většinu života jako učitel, ale od roku 1920 působil

jako ředitel Státního nakladatelství v Praze. Při tvorbě svých čítanek vycházel ze svých pedagogických zkušeností, velmi pilně se věnoval studiu pedagogiky a psychologii a mimo jiné tvorbě evropských slabikářů, také významně přispěl k reformě učitelského vzdělání. (Wagnerová, 2000).

6.6 První slabikáře pro pomocné školy

„Učebnice patří mezi nejdůležitější školní pomůcky, se kterými každý žák během školní docházky pracuje. Zvláštní postavení však zaujímá slabikář, který pro žáka s mentální retardací mnohdy představuje důkaz, že je také školákem, že i on je tím, kdo má svou zodpovědnost, že i on dosáhl toho, čeho dosahují jeho vrstevníci“ (Vojtko, 2013, s 123).

První slabikář pro žáky s mentálním postižením pochází z roku 1929, Slabikář pro pomocnou školu (Novotná, 1929). Tento slabikář byl jedinečný v tom, že byl jediný svého druhu v meziválečném období, který byl povolen a uveden ve Věstníku Ministerstva školství a národní osvěty (Vojtko, 2013).

Etapy vývoje slabikářů pro žáky s mentálním postižením byly zkoumány v rámci výzkumu Česká tradice slabikářové tvorby pro žáky s mentálním postižením. Výzkumem se zabývala Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové (Vojtko, 2013).

Etapy slabikářové tvorby pro žáky s mentálním postižením dle Vojtka:

„1. etapa – období prvních pokusů: slabikář se jeví jako nezbytná pomůcka, jejíž počátky spadají do meziválečného období Republiky československé. Tuto etapu lze charakterizovat takto:

- i do elementární výuky čtení žáků s mentálním deficitem se prosadila proměna učeného dítěte v učící se dítě, což souviselo s domácím reformně pedagogickým hnutím;
- zcela ustoupily církevní a politické tlaky, které významně ovlivňovaly slabikářovou tvorbu v samotných začátcích; výuka čtení se přiblížila životním potřebám žáků;
- prosadila se nápravná pedagogika (předchůdce současné speciální pedagogiky);
- pozvolna vznikl systém pomocného školství, v němž učebnice představovaly učební pomůcku sui generis.

2. etapa - „zlaté“ období slabikářů Vladimíra Lince: toto období se časově kryje s druhou polovinou 20. století. Co je s ohledem na tvorbu učebnic hodnoceno jako negativní vliv

totalitní moci, to se u slabikářů pro žáky s mentální retardací ukázalo jako výhodné – centrální dohled na tvorbou učebnic. Toto však musíme konstatovat s vědomím, že do kvality slabikářové tvorby se promítaly odborné a osobnostní charakteristiky PhDr. Vladimíra Lince (1923-1995), autora většiny českých slabikář a čítanek pro zvláštní a pomocné školy a prvních slovenských slabikářů pro školy osobitné. V tomto případě se jeho neformální autorita prosadila vůči autoritám formálním. Tuto etapu charakterizují následující momenty:

- v dubnu 1948 vešel v platnost zákon o základní úpravě jednotného školství (školský zákon, zákon č. 95/1948 Sb. ze dne 21. dubna 1948) a speciální školy se staly součástí školského systému;
- totalitní moc a kontrola byla upevněna ústavou z května 1948 (Ústavní zákon ze dne 9. května 1948 č. 150/1948 Sb.);stejně tak o 12 let později, kdy vešla v platnost *Ústava Československé socialistické republiky* (zákon č. 100/1960 Sb. ze dne 11. července 1960);
- naprostou kontrolu nad učebnicemi pak ministerstvo převzalo výnosem MŠVU ze 17. května 1949, č. 69 600-I *Přímé objednávky škol u Státního nakladatelství*, kterým se Státní nakladatelství stalo fakticky jediným a výhradním dodavatelem učebnic pro všechny stupně škol, s výjimkou škol vysokých.

3. etapa – období tápání a hledání pokračovatelů: otevření slabikářové tvorby širší autorské veřejnosti po roce 1989. Za současné slabikáře jmenujme slabikář pro 1. stupeň základní školy praktické *Od A do Z* (Parta, 2010) autorské dvojice Dana Dvořáková, Libuše Kubová“ (Vojtko, 2013, s 124,125).

7. Slabikáře Vladimíra Lince

Vladimír Linc patří mezi nejvýznamnější osobnosti Československa ve tvorbě slabikářů pro školy pomocné a zvláštní. Jeho slabikáře se používají dodnes (Vojtko, 2013).

První slabikář pro zvláštní školu se jmenoval Naše čtení a pro školu pomocnou Naš slabikář. Vladimír Linc se nejvíce soustředil na počáteční čtení a tvořil slabikáře analyticko-syntetickou metodou, kromě slabikáře pro školy pomocné Naš slabikář, kde vedle analyticko-syntetické metody, volil ještě metodu globální.

Práce na tvorbě slabikářů pro žáky s mentálním postižením Vladimíra Lince byla oceněna roku 1979, kdy získal Cenu ministra školství ČSSR za nejlepší učebnici svého druhu, Naše čtení, Slabikář pro 1. ročník zvláštní školy. V roce 1989 získal Cenu ministra školství ČSSR za spolupráci při zpracování, Slabikář pro 1. ročník základní školy pro slabozraké.

Vladimír Linc se také podílel na tvorbě slovenského slabikáře jako hlavní autor (Kubíčovi, 2015).

Vladimír Linc úzce pracoval na slabikářích s ilustrátory, Naše čtení 1. ilustroval Gabriel Filčík a Naše čtení 2. Luděk Vimr. Oba slabikáře mají velmi zdařilé obrázky a Vladimír Linc byl s jejich prací velmi spokojen. Slabikář 1 a 2 doplnil říkankami František Kábele.

Vedle zdařilých slabikářů se také věnoval tabulkám ke čtení, ty sloužily zejména k předčtenářskému období na nácvik orientace na stránce, pravolevé orientaci apod. Ke každému slabikáři pak také vytvořil metodiky práce se slabikáři, které sloužily jako návod, jak správně se slabikáři pracovat.

Jarmila Fialová - Lincová: *„Tatínek to prostě dělal strašně poctivě a vycházelo to opravdu jako z praxe, on když začínal učit, vůbec nebyla učebnice, pro děti, co mají potíže. Děti ze zvláštních škol, kteří se nemohly naučit číst z normálních učebnic. On se hlavně specializoval na čtení, na to počáteční čtení, kdy děti začínají v té první třídě. A opravdu ty učebnice, co udělal, se tak povedly, byly tak promyšlený, že se vlastně v úpravách vydávají do dneška. Táta velicej důraz kladl na předčtenářský období, protože ve školách se většinou hned začnou učit písmenka, táta věděl, že se děti musí nejprve naučit spoustu dovedností předtím, než se začnou učit číst, třeba větší, menší, vlevo, vpravo, orientace na stránce...“*

8. Přehled vydaných učebnic a metodických příruček

Přehled vydaných učebnic a metodických příruček pochází ze sborníku od manželů Kubíčových:

- „Naše čtení – Slabikář pro 1. postupný ročník zvláštních škol, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1955
- Naše čtení – Čítanka pro 2. postupný ročník zvláštních škol, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1956
- Skládací abeceda k slabikáři Naše čtení pro zvláštní školy, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1957
- Tabulky k čítance pro 2. postupný ročník zvláštních škol, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1957
- Čítanka pro 3. postupný ročník zvláštních škol, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1957
- Naše čtení – Slabikář pro 1. postupný ročník zvláštních škol, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1958
- Naše čtení – Čítanka pro 2. postupný ročník zvláštních škol, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1959
- Čítanka pro 3. ročník zvláštních škol, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1959
- Naše čtení – Slabikář pro 1. postupný ročník zvláštních škol, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1961
- Čítanka pro třetí ročník zvláštních škol, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1961
- Tabulky k čítance Naše čtení pro druhý postupný ročník zvláštních škol, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1961
- Naše čtení – Čítanka pro 2. postupný ročník zvláštních škol, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1963
- Čítanka pro třetí ročník zvláštních škol, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1963
- Naše čtení – Slabikář 1. ročníku zvláštní školy, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1965

- Metodický průvodce k slabikáři Naše čtení a k Tabulkám pro 1. ročník zvláštní školy, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1965
- Tabulky k čítance Naše čtení pro 2. ročník zvláštních škol, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1965
- Naše čtení – Slabikář pro 2. ročník zvláštní školy, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1966
- Tabulky k slabikáři Naše čtení pro 1. ročník zvláštní školy – doplněk k učebnici, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1966
- Metodický průvodce k Čítance pro 3. ročník zvláštní školy, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1967
- Metodický průvodce k slabikáři Naše čtení a k Tabulkám pro 2. ročník zvláštní školy, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1967
- Čítanka pro 3. ročník zvláštní školy Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1967
- Čítanka pro 4. ročník zvláštní školy, spoluautor Zejda Josef, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1968
- Metodický průvodce k Čítance pro 4. ročník zvláštní školy, spoluautor Zejda Josef, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1969
- Metodický průvodce k Čítance pro 3. ročník zvláštní školy Praha
- Metodický průvodce k slabikáři Naše čtení a k Tabulkám pro 1. ročník zvláštní školy, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1969
- Naše čtení – Slabikář pro 2. ročník zvláštní školy, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1969
- Naše čtení – Slabikář pro 1. ročník zvláštní školy, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1969
- Metodický průvodce k slabikáři Naše čtení a k Tabulkám pro 2. ročník zvláštní školy, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1971
- Čítanka pro 3. ročník zvláštní školy, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1972
- Metodický průvodce k Čítance pro 3. ročník zvláštní školy, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1974
- Čítanka pro 3. ročník zvláštní školy, Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1974
- Náš slabikář – Sukova knihovna, Praha, Knižní podnikatelský klub, 1993
- Veselá abeceda, 2. díl Slabikáře, Praha, Fortuna, 1994

- Slabikář Naše čtení, 2., Praha Scientia, 1995
- Slabikář Naše čtení, 1., Praha Scientia, 1995
- Náš slabikář – učebnice pro 1. stupeň základní školy speciální. 1.díl, Praha, Parta, 2008
- Slabikář Naše čtení, Praha, Klett, 2008
- Slabikář Naše čtení, Praha, Klett, 2010““ (Kubičovi, 2015).

Jarmila Fialová – Lincová: *„Největší přínos byl, že pro ty děti s handicapem, žádná učebnice neexistovala, tak to byl největší přínos. Další velkej přínos byl, že on to pro ty děti dělal s velkým pochopením a taky, že to měl poctivě, dobře, z praxe promyšlený. On taky upozornil na to, že se musí věnovat taky tomu před čtenářským období.“*

9. Rozhovor s Danou Dvořákovou a Janou Klímová

Dana Dvořáková a Jana Klímová pracovaly pod Vladimírem Lincem na zvláštní škole v Košířích devět let. Na zvláštní škole v Košířích působil Vladimír Linc, jako ředitel devět let, v 60. letech, 20. století. Poznaly pod jeho vedením jeho metodiku práce, cílevědomost a pílí při vzdělávání žáků s mentálním postižením. Zvláštní škola v Košířích začala být velmi známá, když zde začal Vladimír Linc působit jako ředitel. Dana Dvořáková a Jana Klímová velmi hezky zavzpomínaly na doby, kdy společně učily v Košířích, jak se jim velmi dobře pod Vladimírem Lincem pracovalo, jaký význam to pro ně mělo a jak moc je pozitivně ovlivnilo vedení a působení Vladimíra Lince.

Kdy a jak jste se seznámila s Vladimírem Lincem?

Dana Dvořáková: *„Je to velice jednoduché. Působila jsem na zvláštní škole v Košířích, kde tenkrát řediteloval pan ředitel Karel Beneš, ten odcházel do důchodu, lépe řečeno bohužel onemocněl a končil na škole a jako nově ředitel byl jmenován pan, tenkrát ještě ne doktor, prostě Vladimír Linc, učitel. A byl nám představen jako učitel zvláštní školy, kterej už dříve na školách působil a má hodně zkušenosti. V této době už měl vydaný první slabikář. S tím že se věnuje vlastně prvotnímu vyučování čtení.“*

Jana Klímová: *„Já na něj vzpomínám, já bych byla úplně tápala, protože jsem nastoupila jako elementaristka, která neměla absolutně žádný zkušenosti. A on to dokázal tak skvěle vysvětlit učitelce, která to pak mohla předávat dětem. No prostě to byl metodik, úžasnej metodik.“*

Dana Dvořáková: *„On to byl rozenej, výbornej metodik.“*

Jana Klímová: *„Takže já jsem to pochopila a šla jsem v jeho šlépějích, by se dalo říct. Natolik, že jsem pak mohla předvádět ty náslechové, ukázkové hodiny, že se ke mně chodili koukat, jak to vyučuju, protože jsem navíc kromě první třídy, měla další tři nebo čtyři ročníky v jedné třídě.“*

Dana Dvořáková: *„Já si myslím, že právě ta jeho velikánská schopnost, byla v tom, že on nás uměl motivovat. On vždycky přišel a třeba hodil nějaký obrázek a říkal, tohle by se dalo zpracovat a rozvíst, a takle, co to mu říkáte. A my prostě jsme to pak s dětma opravdu zkusili a tím jsme se učili sami, prospívalo to těm dětem a opravdu díky Lincovi škola začínala bejt známá. A i když to nefungovalo jako fakultní škola, tak to vlastně bylo*

pracoviště, kde ty studenti se mohli teda přímo naučit nebo podívat se, jak zvládnout hodinu.“

Jana Klímová: „Mě inspiroval natolik, že já jsem si dělala pomůcky, protože jsem měla třeba první třídu, tam byly dvě děti, ve druhý třídě třeba tři, ve třetí čtyři děti....“

Dana Dvořáková: „Což dneska si vůbec nedokážu představit, jak jsme to mohli zvládnout.“

Jana Klímová: „ A zvládli jsme to a ty děti nezlobily. Ty děti nezlobily, protože se zabavily. Já jsem vymejšlela pomůcky, dokonce v Komeniu, jestli to ještě existuje, jsem je měla, když byla výstava pomůcek, tak tam byli moje ručně všechno psaný, stříhaný, všechno se to dělalo ručně. To byly dřevní doby, kdy se všechno dělalo ručně.“

Jaký byl pan PhDr. Vladimír Linc?

Dana Dvořáková: „Byl velice systematickej, pracovitej ...“

Jana Klímová: „Spolehlivej.“

Dana Dvořáková: „On byl ke kantorům i k dětem náročněj, ale vlastně sám na sebe taky. Takže nám šel opravdu příkladem. První byl ráno ve škole a odešla v pět hodin družina a odcházel Linc.“

Jana Klímová: „Já díky němu, jsem se tak do té práce zabrala, tak já byla svobodná tenkrát ještě, tak mě to bavilo. On odcházel po těch devíti letech a já taky, já jsem šla na jinou školu, protože jsem se vdala, přestěhovala jsem se na Prosek vlastně a šla jsem do Vysočan Na Jetelku. A mě tam provázelo jméno už, já tam šla a ty lidi mě znali z těch hodin, na který chodili a prostě jsem tam šla jako hvězda, já na to nebyla.. Ale opravdu to je pravda.“

Dana Dvořáková: „ No o tom já nepochybuju.“

Jana Klímová: „Oni si mysleli, bůh ví, že co jsem za exota, jsem byla úplně normální.“

Dana Dvořáková: „My jsme tam zažili rok 68 a on s takovým nadhledem a klidem říkal, my jsme tady od toho, abychom učili, tady na škole máme svůj klid, máme svůj rozvrh, máme svoji práci, jedeme, jakoby se nic nedělo a tak to proběhlo všechno v klidu.“

Co je podle Vás největším přínosem pana Vladimíra Lince?

Dana Dvořáková: *„Ty pomůcky, protože to se používá do dneška.“*

Jana Klímová: *„Ty Lincovi tabulky, to bylo nejvíc. Bez toho, když jsem psala přípravy, si to neumím představit.“*

Dana Dvořáková: *„On byl rozený metodik.“*

Jana Klímová: *„Mě teda opravdu vedl, opravdu co jsem dokázala, tak jsem dokázala díky němu a já byla taková, že jsem se nechala vést. Víím, jak mi jednou vytknul, já jsem si kreslila taky obrázky a k tomu jsem psala slova, a napsala jsem liška, k obrázku, protože už ty písmena znaly děti, a on mi řekl, máte tady chybu, a já mě to nedošlo, že tam byl shluk souhlásek, šk, třeba vosa by bylo v pořádku, otevřený slabiky se tomu říkalo, já nevím jestli se tomu pořád tak říká, a těm co byli ukončený souhláskou, tak ty děti ještě v první třídě neuměly, tak to mě třeba vůbec nedošlo, že bych takovouhle věc, těm dětem neměla dávat číst. On měl ty učebnice ohromně udělaný ty učebnice. No Dana taky dělala učebnice.“*

Dana Dvořáková: *„No protože Linc udělal pro pomocný školy, ten první slabikář, a ten druhý.. To už jestli zemřel?“*

Jana Klímová: *„Už byl v nemocnici, vždyť vy jste tam za ním chodili do nemocnice.“*

Dana Dvořáková: *„No čili on už to nemohl dodělat, tak potom se na mě obrátili. Protože já se opravdu cejtila, jako jeho žákyně a znala jsem ty jeho metody, tak jsem ne sama, ale prostě ještě s Líbou Kubovou, jsme vlastně udělaly pokračování toho jeho slabikáře a uváděla jsem tam, že se opravdu cejtíme, jako jeho žákyně.“*

Jana Klímová: *„Hrozný bylo, když oni chtěli do těch slabikářů, vecpat něco politickýho, pamatuješ? Třeba tu říjnovou revoluci a tys tam měla jenom slova s otevřenejma slabikama a teď, aby ten text měl hlavu a patu.“*

Dana Dvořáková: *„To já jsem zažila při čítankách.“*

Jak vzpomínáte na dobu, kdy jste společně působili v Košířích?

Dana Dvořáková: *„ Já myslím, že tady byl spokojený, protože on to viděl, že jsme...“*

Jana Klímová: „ *Dobrá parta.*“

Dana Dvořáková: „ *Opravdu, my jsme byli pracovitý, spolehlivý a těšilo nás to, to co jsme dělali. A bylo vidět, že nám šlo o ty děti. Proto já teď těžko snáším takový ty útoky na zvláštní školu, protože já jsem přesvědčená o tom, že pro ty děti, to bylo v té době vysvobození.*“

Rozhovor s Danou Dvořákovou a Janou Klímovou byl velmi příjemnou zkušeností a záležitostí. I když už od dob, kdy společně působili na zvláštní škole v Košířích, uběhlo spoustu let, a člověk může některé věci zapomenout, bylo znát, že stopa, kterou u Dany Dvořákové i Jany Klímové Vladimír Linc zanechal, byla velká a zapomenout se nikdy nedá. Bylo z nich opravdu cítit, jak si Vladimíra Lince váží, jakou k němu mají pokoru a jak moc velký přínos pro ně měl. Také jak velký vliv měl na celý učitelství kolektiv. Velmi hezky zavzpomínaly na společné působení v Košířích. Velmi přínosné byly i vzpomínky, které se týkaly té doby, kdy učily v Košířích, jak moc se lišila od doby, co známe teď.

10. Rozhovor s Jarmilou Fialovou – Lincovou

Na jaké momenty z dětství vzpomínáte nejraději?

„Nejraději vzpomínám na prázdninové zážitky, kdy jsme s rodiči jezdili nejdříve k tatínkově sestře na Šumavu a od roku 1963 na naši chalupu v Podkrkonoší - na výlety, procházky koupání a také na Vánoce, narozeniny, svátky.“

Kvůli jakým vlastnostem jste si tatínka vážila nejvíce?

„Tatínek byl velmi hodný, laskavý, se schopností empatie. Vážila jsem si ho i pro jeho inteligenci a smysl pro humor. Pro trpělivost s jakou se mně i sestře a později svým vnoučatům věnoval. Byl výborný, nadaný pedagog, zároveň velmi skromný.“

Proč jste se dala na stejnou dráhu, jako Váš tatínek?

„Vyrůstala jsem v učitelské rodině, rodiče o své práci někdy hovořili i doma. Zajímala jsem se o jejich postřehy. Práce učitelky mě zaujala už jako žákyni na základní škole. Pravděpodobně jsem i určité pedagogické předpoklady měla a svoje celoživotní zaměstnání (či spíše poslání) jsem vykonávala velmi ráda.“

V čem Vás tatínek inspiroval?

„Tatínek mě inspiroval svým zaujetím pro svoji práci. Byl velmi pečlivý a pracovitý, vše do detailu promýšlel (jak své učebnice, tak i přednášky apod.). Byl výborný metodik.“

Oba jste pracovali ve stejném oboru, radila jste se s tatínkem často o práci?

„S tatínkem jsem se radila velmi často. Už na pedagogické fakultě, když jsme měli praxi a já si připravovala vyučovací hodiny. Radila jsem se s ním i později, zvláště v počátcích svého pedagogického působení. Tatínek dokázal poradit vždy, měl dobré nápady, jak děti zaujmout.“

11. Vzpomínky na Vladimíra Lince

Tyto vzpomínky pocházejí ze sborníku, který připravili manželé Kubíčovi. Tento sborník vznikl ke smutnému výročí, a to 20 let po úmrtí Vladimíra Lince. Vzpomínka na jeho osobu se uskutečnila v únoru 2015, na konferenci Psychopedické společnosti na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Psychopedická společnost byla založena 24. 6. 1990. Původně byla součástí Psychopedické sekce v rámci Logopedické společnosti. Tato společnost sdružuje odborníky, rodiče a další zájemce z oblasti péče osob s mentálním postižením. Vladimír Linc byl také jejím členem (www.psychopedickáspolečnost.cz).

Této události se zúčastnili manželé Kubíčovi, kteří zde představili povedený sborník, rodina a některé bývalé kolegyně Vladimíra Lince.

Na Vladimíra Lince do sborníku zavzpomínaly hlavně kolegyně ze škol, ale také rodina, dcera Jarmila Fialová - Lincová a vnuk Ondřej Fiala.

Doc. PhDr. Iva Švarcová, CSc.: PhDr. Vladimír Linc a jeho slabikáře:

„S panem doktorem Lincem jsem osobně nespolupracovala, zato jsem dobře znala a obdivovala jeho slabikáře pro žáky s lehkým i středně těžkým mentálním postižením, z nichž některé jsem také recenzovala.

Poslední publikace, kterou jsem posuzovala, byl Náš slabikář, učebnice pro 1, stupeň základní školy speciální, který u nás vyšel již ve 4. přepracovaném vydání. Je to mimořádně zdařilá učebnice, která se při výuce čtení žáků s mentálním postižením v našem speciálním školství. Byla prověřena dlouholetou pedagogickou praxí a učitelé i žáci s ní vždy rádi pracovali.

Všechny slabikáře, Naše čtení původně napsané pro žáky zvláštních škol, nyní používané na základních školách praktických i Náš slabikář, původně pro žáky pomocných škol, nyní užívané na základních školách speciálních se vyznačují promyšleným metodickým zpracováním, korespondujícím se zvláštnostmi vnímání a myšlení žáků s různými stupni mentální retardace. Celkové pojetí slabikářů svědčí nejen o hlubokých znalostech autora z oblasti speciální pedagogiky, zejména psychopedie, ale i o jeho vlastních pedagogických zkušenostech učitele a ředitele zvláštní školy. Jeho knížky se vždy vyznačovaly i pěknými ilustracemi, které byly pro žáky zajímavé a dobře srozumitelné.

Vzpomínám si, že při jedné studijní cestě našich speciálních pedagogů do Dánska, již se účastnil i pan doktor Linc, jsme dánským kolegům přivezli ukázat naše učebnice, mezi nimi i Náš slabikář pana doktora Lince. Všichni dánští učitele i paní logopedka tyto učebnice upřímně obdivovali a řekli nám, že máme velké štěstí, že u nás máme takové vynikající autory, kteří dovedou psát tak krásné učební texty. Myslím, že toto uznání pana doktora Lince i ostatní naše speciální pedagogy velice potěšilo.“

Doc. PhDr. Marie Černá CSc.:

„Dr. Vladimíra Lince jsem znala od školního roku 1962/1963, kdy jsem nastoupila na učitelské místo ve zvláštní škole v Praze – Jinonicích. Byla to jednotřídka a právě v roce mého nástupu se stala součástí zvláštní školy v Košířích, kde on byl ředitelem. Práce na jednotřídce byla i pro něho velice zajímavá; občas vyžadovala jeho pomoci při řešení zcela nezvyklých situací, k nimž mohl svými radami a zkušenostmi vhodně přispět. Na návštěvy, případně hospitace v Jinonicích přicházel často s nějakým dobrým nápadem či metodickou radou.

Svými radami mne provázel i později, když jsem se po návratu z mateřské dovolené v roce 1966 přešla do zvláštní školy v Košířích jako třídní učitelka 8. (9.) ročníku. Ačkoliv se V. Linc ve své odborné a zvláště metodické činnosti přednostně zabýval elementární výukou, nebyla mi cizí ani práce na vyšším stupni zvláštní školy. Naše odborné názory, zvláště přístupy k žákům, ke strategii řízení a managementu práce třídního učitele se někdy rozcházely, ale díky jeho tolerantnosti a ochotě diskutovat, dospěli jsme často k oboustranně přijatelným kompromisům.

Lincova elementární výuka a její metodika, právě tak jako tvorba učebních textů a pomůcek (např. Náš slabikář, Naše čtení, tabulky – pracovní listy ad.) neušla pozornosti odborníků, kteří připravovali vysokoškolské studium speciální pedagogiky na univerzitě Karlově, a on byl brzy přizván k externí spolupráci. V té době si také rozšiřoval původní učitelkou kvalifikaci, později pak získal doktorský titul. Pravidelně publikoval, vytvářel a v praxi ověřoval učební materiály, vedl různá školení, vystupoval na seminářích a konferencích.

Na katedře speciální pedagogiky jsme se setkali v 70. letech minulého století, a otevřela se nám možnost další spolupráce v oblasti psychopedie. Dr. Linc dobře znal problematiku osobnosti učitele, potřeby i požadavky na vzdělávání učitelů a dovedl je transformovat do přípravy studentů pro učitelské povolání v obou tehdejších formách

studia – denním i dálkovém. Když se později na Pedagogické fakultě stal odborným asistentem, přispěl významně k profilaci předmětu psychopedie, ke tvorbě výukových programů, organizaci studia atd. V určitém období byl vedoucím katedry speciální pedagogiky.

Po založení Psychopedické společnosti na počátku roku 1990 se stal jejím členem a několik let pracoval v jejím výboru. Aktivně se podílel na činnosti této společnosti, nejvíce času věnoval řízení večerní školy. Zde v plné míře uplatňoval své pedagogické umění, organizační schopnosti a zvláště znalosti metodické, tentokrát při práci s dospělými studenty, kteří mu poskytli nové poznatky a podněty k jeho profesnímu rozhledu.

Jak ze shora řečeného vyplývá, měla jsem poměrně dlouho mimořádnou příležitost poznávat Dr. Vladimíra Lince a spolupracovat s ním v mnoha obměnách jeho profesního života. Setkání s ním mi přinášela cenné podněty k vlastnímu odbornému rozvoji. Dr. Vladimír Linc je velkou osobností na poli speciální pedagogiky – psychopedie. Z jeho odkazu užitek mají a v budoucnu jistě i mít budou současné i další generace učitelů speciálních škol.“

Mgr. Dana Dvořáková a Mgr. Libuše Kubová:

„Neznáme praktickou či speciální základní školu (dříve zvláštní a pomocnou), kde by jméno dr. Vladimíra Lince bylo neznámým pojmem.

*A to i dnes, přestože je to už 20 let, kdy nás nečekaně opustil uprostřed nedokončené práce. Pokládaly jsme za velikou čest, když jsme byly vyzvány napsat pokračování jeho slabikáře pro dřívější pomocné školy. Pokusily jsme se o to a vznikla učebnice *Náš slabikář – učebnice pro první stupeň základní školy speciální 2. díl*, v současné době navíc doplněná i o pracovní sešity. Jsou zde uloženy myšlenky a uplatněny postupy, které nám vštípil pak doktor Linc.*

Byl to velice pracovitý, přemýšlivý a tvořivý učitel psychoped, celý svůj život se věnoval vzdělávání mentálně postižených žáků. Své bohaté zkušenosti dovedl nezištně předávat i nám mladším. Jsme rády, že jsme mohly být i jeho žákyněmi, i když až v dospělém věku. Jeho důkladně propracovaná metodika i učebnice počátečního čtení nám při výuce mentálně postižených žáků velice pomáhaly a v dlouholeté praxi se osvědčovaly.

Na pana doktora Vladimíra Lince vzpomínáme dodnes s úctou.“

PhDr. Marta Teplá:

„Na světě najdete jen málo lidí, kteří vás provázejí v průběhu celého života. Pro mě byl jedním z takových PhDr. Vladimír Linc. Doprovázel moji celoživotní pedagogickou dráhu postupně v několika různých etapách.

V bouřlivých 70. letech, maturovala jsem v roce 1969 a v témže roce zahájila čtyřleté studium speciální pedagogiky na PFUK v Praze, působil PhDr. Vladimír Linc na tamější katedře speciální pedagogiky. Již tenkrát byl pro nás, začínající studenty, kteří sledovali dění v oblasti speciálního školství, velkým pojmem. Didaktik, praktik, autor speciálních učebnic, především všech těch úžasných slabikářů. Jistě mi prominete malou záměnu: „Hrníčku, říkal, vař mi, vař, peníze nejsou v míšku – a PSAL dětem slabikář, tu nejkrásnější knížku.“ Jeho metodické řady výuky počátečního čtení a psaní u dětí se zdravotním postižením byly přímo perfekcionalistické, zkrátka dokonalé. Přednášky a semináře PhDr. Vladimíra Lince vytvořily základ mé pozdější pedagogické práce s žáky s mentálním postižením.

Ale to již otvírám období 80. let, kdy jsem pracovala jako vystudovaný a tudíž plně kvalifikovaný speciální pedagog na tehdejší zvláštní škole. Učebnice PhDr. Vladimíra Lince – slabikáře a čítanky – byly využívány standardně, stejně jako veškeré doprovodné materiály, především tabulky písmen, slabik a slov, písanky a samozřejmě kvalitní metodické příručky. Kontakty na PhDr. Vladimíra Lince jsem ani v tomto období speciálně-pedagogické praxe neztratila. Sama ve funkci ředitelky školy spolu s týmem svých učitelů jsme se téměř pravidelně zúčastňovali metodických akcí Ústavu pro vzdělávání pedagogických pracovníků, kde PhDr. Vladimír Linc působil. Jeho přednášky, školení a semináře byly inspirativní především pro začínající učitele a učitele bez speciálně pedagogické kvalifikace. Ryzí odbornost, vytříbený projev, radostná atmosféra...to byly devizy osobnosti PhDr. Vladimíra Lince, na základě kterých vyrostla jeho obliba a uznání ve velké rodině speciálních pedagogů, především psychopedů, těchto let.

Čas však běžel dál a přinesl období významných celospolečenských změn 90. let. Dostala jsem velkou životní příležitost pomoci zreformovat oblast našeho speciálního školství přijetím do nově založeného koncepčního odboru speciálního vzdělávání na MŠMT v Praze. Do nové funkce odborného referenta jsem nastoupila 1. 8. 1990 a jedním z prvních úkolů bylo vytvoření pracovní skupiny, týmu odborníků a poradců pro svěřenou problematiku, konkrétně pro oblast psychopedie. Asi je vám již jasné, že PhDr. Vladimír Linc, v této době jeden z nejzkušenějších a nejmávanějších praktiků a teoretiků dané oblasti

speciálního vzdělávání, nemohl v uvedené skupině chybět. Posledních 5 let svého života pomáhal PhDr. Vladimír Linc vytvářet podmínky pro vzdělávání dětí s nejtěžšími formami mentálního postižení, s postižením více vadami a velmi novou diagnózou autismu. Spolupracoval na mezinárodních projektech, především výměnách speciálních pedagogů České republiky a Dánska, kterých se i aktivně osobně účastnil. Jeho didaktické materiály patřily k základní prezentaci úrovně speciálně-pedagogického vzdělávání naší republiky. Dnes si již málokdo uvědomí, že většina alternativních komunikačních systémů, např. piktogramy, znak do řeči, moderní vzdělávací programy pro žáky postižené více vadami s elementárním obsahem, první zaváděné funkce asistentů pedagoga...vznikly za koordinace ministerské pracovní skupiny psychopedie v těchto letech. PhDr. Vladimíra Lince, který se ve svém vysokém věku významně angažoval ve Večerní škole pro mládež s mentálním postižením, již tenkrát zaujal dánský model aktivačních center, nebývale zvyšující uvedené mládeži kvalitu života.

PhDr. Vladimír Linc opustil své spolupracovníky za plného pracovního nasazení v roce 1995. Do posledních chvil mimořádně aktivního života věnoval svou energii, lásku a přátelství dětem se zdravotním postižením a souběžně všem, kteří se na stejné vlně profesionality a empatie o ně starali. PhDr. Vladimír Linc odešel, jeho knihy však žijí dodnes, a jak napsal J. W. Goethe: „V knize je uloženo celé lidské srdce. Pohladíme ji časem, i když ji neotvíráme, jako bychom hladily ruku, která ji psala.“

Mgr. Arjana Bělská:

„Můj příběh je trochu jiný. Vystudovala jsem učitelství obor chemie – přírodopis a začala učit na základní škole mimo Prahu. Na konci 60. let jsem zažádala o přeložení do Prahy, ale volná místa nebyla. Vystřídala jsem několik zástupů za mateřské dovolené, a ten poslední byl pro mě osudový. Byl na zvláštní škole v Nepomucké na Praze 5. Přijímal mě ředitel Vladimír Linc. O práci na tomto typu školy jsem nevěděla téměř nic. Měla jsem ale veliké štěstí! Dostala jsem se do kolektivu, který byl fantasticky sehraný, zapálený pro věc a navíc velice vstřícný. Učitelé vymýšleli nové metody, postupy, vyráběli si pomůcky a práce s dětmi se dařila. Ředitel Linc velice důsledně dbal na to, aby všechno, co se týkalo školy dětí bylo v pořádku, dokázal poradit, pomohl, byl přátelský, ale také velice důsledně všechno kontroloval – a ne jednou!

Práce s dětmi s lehčím i těžším mentálním postižením mě začala zajímat, zvlášť když jsem viděla zápal všech pro věc – všech učitelů, ale i lékařky a psychologky. Dětem se

dostalo veškeré péče a to se odrazilo i v tom, že se víc než 80% dětí vyučilo v oboru a uplatnilo v praxi. Takový komplexní přístup jsem jinde nezažila, ani neviděla.

Doktora Lince jsem poznala i jako vysokoškolského učitele, když jsem si doplňovala vzdělání dostudováním psychopedie. Byl vždycky férový, i když přísný a byl respektovaný. Základ, který jsem načerpala pod jeho vedením, mi velice pomohl v práci s žáky a později ve vedení školy.“

Mgr. Jana Klímová s učitelským kolektivem:

„V roce 1962 jsem jako mladá učitelka s praxí vychovatelky nastoupila ve zvláštní škole v Košířích do role učitelky a zpočátku jsem byla přes velké snažení a pracovní elán víc než bezradná. Navíc jsem zaujala místo po velmi zkušené a úspěšné elementaristce, která odcházela do důchodu. V té době se stal ředitelem školy Vladimír Linc, kterého předcházela pověst skvělého učitele a autora mnoha různých pomůcek pro žáky zvláštní školy.

Přes moji snahu mi chyběly zkušenosti a praxe. Pan ředitel mě nenechal bezradně tápat, ale hned mi názorně pomohl svým osobním příkladem. Předvedl mi vzorové hodiny, přidal praktické rady, a tak mi usnadnil start do práce, kterou jsem pak na košířské škole vykonávala 10 let a měla jsem ji moc ráda. Díky panu řediteli Lincovi jsem učila s velkým nasazením v 1. třídě třeba i několik postupných ročníků, dělala si pro ně podle potřeby i vlastní pomůcky a učení malých mentálně postižených žáků se mi stalo opravdovou radostí a potěšením. Bylo to zásluhou pana ředitele Lince. Ten moji práci průběžně sledoval, pokud se mi povedla, uměl ji ocenit, nebo mi s taktem a názorně ukázal, co by se dalo zlepšit. Díky němu se ze mne stala učitelka, která mohla svou práci s dětmi předvádět i jiným. Tuto zajímavou práci jsem nakonec musela opustit, abych se mohla naplno věnovat své rodině, ale na pana dr. Lince vzpomínám s vděčností a často.

Byl to nejen charakterní člověk, ale i vynikající pedagog, který trvale a za všech okolností řídil školu s klidem, přehledem a nadhledem. Celý učitelský sbor rozvážně vedl k pravidelné, poctivé a systematické práci, každého velmi dobře znal a věděl, co může od každého očekávat a podle toho nás dovedl motivovat. Na občasných školních posezeních byl ke všem přátelský a dovedl projevít i smysl pro humor. Při odchodu se rád loučil slovy: „Družba je družba a služba je služba“, a nám bývalo jasné, že některá z nás bude mít druhý den ráno hospitaci! Ale nám to nevadilo, byly jsme jím všechny tak vychované.“

Mgr. Milan Bukvička:

„Když si vzpomínám na PhDr. Vladimíra Lince, tak mi v hlavě po těch letech utkvěla jedna věc, která je snad z mého pohledu nejpodstatnější. Byl to přesně ten učitel ze staré dobré školy, kdy jsme ještě na všech typech škol, kterými jsme v 50., 60. a 70. letech prošli, zažili určitou početní převahu učitelů – mužů. Měl svoje charisma, předával nám to nejlepší, co za svou celou pedagogickou kariéru zažil, to je lásku k dětem, dokázal ideálně skloubit teorii s praxí. Těšili jsme se na něho, cítili jsme, že všechno co říká, nemá jen vyčtené z chytrých knížek, ale že to prožil a dokázal nám to nejlepší předat. Byl to pedagog na svém místě, tak si ho budu já a jistě mnozí další pamatovat...“

Mgr. Jiří Kubíče:

„V 80. letech jsem pracoval v Krajském pedagogickém ústavu pro Středočeský kraj a PhDr. Vladimír Linc v Ústředním ústavu pro vzdělávání pedagogických pracovníků. Pravidelně se pořádala setkání školících střediscích např. ve Šlapanicích nebo na zámku Štýřín, kam dr. Linc zval různé odborníky nebo autory nových učebnic pro speciální školy a sám často na těchto seminářích přednášel.

Požádal mě, abych ze setkání napsal zápis. Udělal jsem ho a přinesl mu ho ke schválení. Přečetl ho a k obsahu neměl žádné námitky. Jen se zahleděl do jednoho místa v textu a nenápadně povídá, abych si příště dal větší pozor na překlepy. Do onoho místa jsem se zadíval i já, ale tam nebyl překlep, tam byla pravopisná chyba, za kterou by se styděl žák 3. třídy základní školy. Od mého zčervenání byly snad červené i stěny v jeho kanceláři. Vzpomínám na PhDr. Vladimíra Lince jako na velkého odborníka, ale i na člověka laskavého a taktního.“

Mgr. Jarmila Fialová – Lincová, dcera:

„Tatínek patřil mezi nejhodnější lidi v mém životě. Byl laskavý, taktní, citlivý, nikdy nikomu neublížil. Já i moje mladší sestra jsme měly opravdu hezké dětství, i maminka byla velmi hodná a rodiče nás vychovávali s láskou. Věnovali se nám oba, tatínek s námi často chodil na procházky a vyprávěl nám (měl velký přehled a znal spoustu věcí), maminka byla starostlivá, pečlivá. S tatínkem se měli rádi, nikdy jsem neslyšela mezi nimi hádku, dobře si rozuměli. Moje nejstarší vzpomínka na tatínka je z období mých čtyř let, tatínek ležel v nemocnici s podezřením na žloutenku a já a maminka jsme ho šly pozdravit alespoň pod

okno nemocnice (na infekční oddělení nás nepustili). Mávaly jsme mu a mně bylo smutno, zdálo se mi divné, že tatínka vidím a nemohu za ním jít.

Žili jsme skromně, maminka s námi byla doma, a tak musel stačit pouze tatínkův plat. Rodiče na nás ale vždy mysleli, v den narozenin a svátků jsme dostávali dárky, hračky, později knížky či pastelky. Tatínek rád kreslil, když jsem byla v ozdravovně, posílali mi s maminkou dopisy a tatínek mi do nich maloval obrázky. Dodnes je mám schované.

Tatínek měl velmi rád přírodu, proto si s maminkou pořídili v 60. letech malou roubenou chaloupku v Podkrkonoší. Všichni jsme tam byli velmi šťastní a prázdniny tam jsme milovali. Podnikali jsme pěší výlety, často celodenní. Tatínek promyslel trasu a vyráželi jsme hned ráno. To jsem měla moc ráda. Tatínek měl i cit pro zahradničení, okolo chalupy jsme pěstovali letničky, bylinky, skalničky. Tatínek rád kosil trávu, které bylo všude kolem až dost. Brzy vstával a já slýchávala charakteristické zvuky kosa.

Když jsem byla už starší, oceňovala jsem tatínkův jemný smysl pro humor. Byl velmi vtipný, často jsme se nasmáli jeho humorným glosám. Tatínek byl nejspokojenější, jestliže jsme všichni byli doma, dost se o mě a o sestru bál, když jsme už velké občas někam večer vyrazily, čekal na nás, dokud jsme se nevrátily, nikdy nešel spát dřív.

K mým vzpomínkám patří i to, jak tatínek psal své učebnice nebo připravoval přednášky. Měli jsme malý byt, tatínek neměl ani svůj psací stůl, natož pracovnu. Jeho slabikáře vznikaly u kuchyňského stolu. Tatínek se pedagogické práci velmi věnoval, jak připravám na vyučovací hodiny, tak tvorbě učebnic či přednášek. Vše pečlivě promýšlel, měl spoustu nápadů a dar vysvětlit věci srozumitelně a poutavě. Domnívám se, že v jeho hodinách se děti nikdy nenudily. Vycházel z hluboké znalosti dětské psychiky. Při svém učitelském působení se snažil žáky povzbuzovat a dodával jim sebevědomí. Měl pochopení pro handicapované a slabší a chtěl, aby i oni zažili pocit úspěchu.

Tatínek byl oblíbený nejen u svých žáků, ale i u jejich rodičů. Měli ho rádi i jeho spolupracovníci. Když řediteloval na zvláštní škole v Košířích, všichni se scházeli i mnoho let poté. Jedna tatínkova kolegyně mi řekla, že jeho hodiny byly jako koncert. Byla jsem na tatínka pyšná a moc jsem si ho vážila. Když jsem studovala na Pedagogické fakultě a vykonávali jsme praxi, často jsem se s ním radila. I později, když už jsem působila jako učitelka základní školy, chodila jsem k němu pro radu. Ráda jsem při výuce používala tatínkovi učebnice, jsou metodicky velmi dobře propracované a promyšlené, že učení jde

téměř samo jak učitelce, tak dětem. A když tatínek už nežil, měla jsem při práci s jeho slabikáři pocit, že jsem alespoň stále trochu s ním. Tatínek mi i teď po letech stále chybí a není den, kdy bych si na něj nevzpomněla.“

MUDr. Ondřej Fiala, vnuk:

„Na svého dědečka vzpomínám často a s láskou. Byl to vlídný a chápavý člověk s velkým smyslem pro humor. Hodně se nám, vnoučatům, věnoval a vymýšlel pro nás různé hry a legrace. Měl neobyčejný dar rozumět dětem, na jeho návštěvy jsme se vždy velmi těšili. Když jsem byl malý chlapec, chodíval k nám každou neděli a bral mě na procházky, při kterých mi vyprávěl spoustu zajímavých věcí.

Pozorovali jsme přírodu, chodili jsme do muzeí a po památkách staré Prahy. Jako dítě jsem u prarodičů rád trávil i celé víkendy. Babička byla laskavá a velmi dobře vařila. Dědeček brzy rozpoznal můj zájem o kreslení a matematiku, který podporoval a rozvíjel. Navštěvovali jsme galerie a on mi poutavě vyprávěl o obrazech a malířích. S oblibou jsme spolu také kreslili a řešili různé matematické a slovní rébusy. Vzpomínám si i na jeho učebnice, ze kterých jsem se už jako předškolák učil číst. Děda měl doma rovněž různé metodické pomůcky (např. známý „Lincův domeček“) se kterými jsme si hráli a je možné, že si na nás, na vnoučatech, vlastně trochu testoval.

Není sporu o tom, že děda měl pochopení pro dětské potřeby, jejich přednosti i nedostatky, se kterými uměl originálním způsobem, citlivě a obětavě pracovat. Pamatuji si například, že jako dítě jsem měl strach usínat v noci sám. Děda se mnou proto vždy chodil do ložnice, lehl si na vedlejší postel, chvíli mi něco vyprávěl a pak předstíral, že spí, abych mohl bez obav usnout.

Měl jsem rád také společné chvíle na chalupě v Podkrkonoší. Dědeček se probouzel velmi brzy a poslouchal pak na uchu tuše malé přenosné rádio. Když jsme se my, děti, probudily, naskákaly jsme k němu do postele a poslouchaly jsme rádio s ním. Pak nás objal a vyprávěl nám různé dobrodružné historky, které zažil, zejména z války. Nevzpomínám si na nikoho, kdo by uměl děti tak zaujmout.

I když dědeček odešel brzo, v mých 14 letech, ovlivnil mne z rodiny myslím nejvíce. Často jsem pak postrádal jeho radu a říkal si, co by v dané situaci asi dělal on, co by si o tom myslel? Byl to výjimečný člověk a všem nám velmi chybí. Zůstává však pro nás stále chápavým přítelem a velkou životní inspirací.“

12. Diskuze

Jsem velmi ráda, že jsem se rozhodla zrovna pro téma Život a tvorba Vladimíra Lince. Zpracovávat životopis byl velmi zajímavou a přínosnou zkušeností. Vypracování práce vyžadovala spoustu času, zejména kvůli faktu, že zde nebyla žádná literatura k danému tématu, ze které bych mohla informace čerpat. Zatím zde není žádná životopisná práce nebo publikace o Vladimíru Lincovi. Jediná práce, která se věnovala Vladimíru Lincovi, je od Tibora Vojtka, která je zaměřena na problematiku slabikářů Vladimíra Lince při jeho habilitační přednášce s důrazem na srozumitelnost těchto slabikářů.

V mém snažení mi byla velmi nápomocna konference Psychopedické společnosti, která se konala 11. února 2015. Zde se uskutečnila vzpomínka na Vladimíra Lince a mě se podařilo osobně získat kontakt na Danu Dvořákovou a z konference si odnést velmi povedený sborník o Vladimíru Lincovi, kteří vytvořili manželé Kubíčovi.

S Danou Dvořákovou a Janou Klímovou jsem se setkala po roce v únoru 2016, kdy mě poskytly velmi pěkný rozhovor a hlavně mi daly kontakt na manželé Kubíčovi, kteří vytvořili zmiňovaný sborník Vladimíra Lince. Tomuto manželskému páru patří také velké poděkování za kontakt na dceru Vladimíra Lince, Jarmilu Fialovou – Lincovou, od které jsem získala nejvíce cenných informací a dokumentů, mezi nimiž byly ručně psané životopisy, brožury, sešity, které si vedl sám Vladimír Linc apod. Právě díky těmto listinám, které se naštěstí dochovaly, jsem byla schopna čerpat informace, které by byly už jinak nenávratně ztraceny. Jelikož jsem nejvíce informací načerpala od Jarmily Fialové – Lincové z rozhovorů a z dochovaných listin, které tu zůstaly po Vladimíru Lincovi, není můj seznam literatury příliš obsáhlý. O to více bych chtěla poděkovat všem, kteří mi pomohli v mém snažení. Bez ochoty Dany Dvořákové, Jany Klímové, manželů Kubíčových, vnuka Ondřeje Fialy, kterému děkuji za poskytnutí odkazu na habilitační přednášku Tibora Vojtka, zaměřené na slabikáře Vladimíra Lince a zejména Jarmily Fialové- Lincové, bych tuto bakalářskou práci na téma Život a tvorba Vladimíra Lince nejspíše nemohla zpracovat.

Při zpracování tohoto tématu jsem se setkala s velkým pozitivním ohlasem, ze strany rodiny a bývalých kolegů. Všichni byli skutečně rádi, že vznikne písemná vzpomínka, která ocení práci tohoto psychopeda a učitele, který byl doposud literárně opomenut. Dcera Jarmila Fialová – Lincová, byla velmi mile překvapena, kolik ucelených informací, jsem dokázala poskládat a dát dohromady z dokumentů, které se dochovaly. Velkým uznáním

pro mě také bylo, když mně paní Jarmila Fialová – Lincová řekla, že o životě jejího tatínka mám více informací než ona sama, a že by byl sám poctěn, že o něm bakalářská práce vznikla.

Psát bakalářskou práci na toto téma se jevilo zprvu jako nemožný úkol. Jsem však velice ráda, že jsem tento úkol dokončila, zejména kvůli zájmu ostatních. Vladimír Linc byl podle mě opravdu velkou osobností psychopedie. Byl to zajímavý a houževnatý člověk, s neuvěřitelným zapálením pro práci. Jeho výborné slabikáře svědčí o jeho pílí a nasazení. Když člověk píše práci o velké osobnosti, jakou Vladimír Linc bezesporu je, zvláště mile ho překvapí, když si takovýto člověk zachová ty správné lidské vlastnosti po celý život, jako jsou například pokora a skromnost. Bylo velmi pěkné vidět, jak po všech uplynulých letech na Vladimíra Lince všichni v dobrém vzpomínají a váží si ho.

13. Závěr

Cílem mé práce bylo přiblížit život a dílo Vladimíra Lince a sepsat jeho životní příběh tak, jak doposud nebylo učiněno. Práce je shrnutím životní dráhy, od dětství, přes studia, důležité mezníky v životě, jako byl například sňatek nebo narození dcer, působení na všech školách a studia na Univerzitě Karlově v Praze, po skloněk života.

Práce je rozdělena do kapitol, při čemž každá kapitola řeší etapu jeho života. Úvodní kapitola nás seznamuje se základními daty a sourozenci Vladimíra Lince. Kapitola o dětství nám představuje putování Vladimíra Lince po moravských městech a školách. Dále jsou zde zmínky o trvalém přestěhování do Prahy a dokončení základní školy. Poté pojednáváme o jeho studiích na učitelském ústavu a následné první učitelské praxi. V další kapitole se věnujeme všem školám, kde Vladimír Linc působil jako učitel nebo jako ředitel. Práce také přibližuje důležité mezníky jeho života, jako byl sňatek s manželkou Bertou Lincovou, narození dvou dcer, udělení doktorského titulu a přechod do vedoucí pozice katedry speciální pedagogiky na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Poté následují kapitoly věnující se odkazu na práci Vladimíra Lince v té době. To je ilustrováno třemi soudobými články z novin. Dále se práce věnuje slabikářové tvorbě, jako stále žijícímu odkazu Vladimíra Lince. Propracovanost a komplexnost jeho práce je oceňována do dnešních dnů.

Podrobnost obsahu některých kapitol je podřízena množství zdrojů a informací. Některé kapitoly jsou rozpracovány více dopodrobna než jiné, to je zapříčiněno tím, že zde už nejsou k dohledání přesné informace z té doby. Například zmínek z dětství se dochovalo opravdu málo, protože od narození Vladimíra Lince uběhla dlouhá doba, dokumenty se nepodařilo dochovat a už zde nejsou mezi námi lidé, kteří by si na tuto dobu pamatovali.

Aby člověk poznal, skrz tuto práci, osobnost Vladimíra Lince, je zde spousta vzpomínek od bývalých kolegů, rodiny nebo také od lidí, kterých se práce Vladimíra Lince dotkla. Práce je také protkaná vzpomínkami starší dcery Jarmily Fialové – Lincové, které doplňují kapitoly o zážitky, díky nimž, si člověk může udělat přesnější obrázek na Vladimíra Lince, jeho vlastnosti, povahu a charakter.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- KUBÁLEK, Josef, Josef HENDRICH a František ŠIMEK. *Naše slabikáře: od nejstarší doby do konce století 18.* V Praze: Státní nakladatelství, 1929.
- KUBÁLEK, Josef. *Slabikář český a jiných náboženství počátkové: kterýmžto věcem dítky křesťanské hned z mladosti učeny býti mají: 1547.* V Prostějově: Místní národní výbor, 1947.
- LINC, Vladimír a František KÁBELE. *Naše čtení: slabikář pro 1. ročník zvláštní školy.* 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1969. Učebnice pro zvláštní školy.
- LINC, Vladimír a František KÁBELE. *Metodický průvodce k slabikáři Naše čtení a k Tabulkám pro 1. ročník zvláštní školy.* 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1969. Pomocné knihy pro učitele.
- LINC, Vladimír. *Tabulky ke čtení I: tabulky ke slabikáři Naše čtení pro 1. ročník zvláštní školy.* Ilustroval Gabriel FILCÍK. Praha: Scientia, 1993. Učebnice pro základní školy.
- NOVOTNÁ, Vlasta. *Slabikář pro pomocnou školu.* V Praze: Státní nakladatelství, 1929.
- RŮŽIČKA, Vladislav. *Dejiny slovenského slabikára.* Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1966. Základné pedagogické a psychologické diela.
- WAGNEROVÁ, Jarmila. *Vývoj českého slabikáře od nejstarších dob do současnosti.* 2. vyd., upr. a dopl. Plzeň: Západočeská univerzita, 2000. ISBN 80-7082-585-5.

Internetové zdroje

- Škola prodchnutá múzami. Učitel'ské noviny [online]. Praha: Gnosis spol. s.r.o., 2007 [cit. 2016-07-11]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=519>
- Psychopedická společnost. *Psychopedická společnost* [online]. Praha: Psychopedická společnost z.s., 2016 [cit. 2016-07-12]. Dostupné z: <http://www.psychopedickaspolecnost.cz/>

Periodika

- VOJTKO, Tibor. Vladimír Linc a jeho slabikáře. *Speciální pedagogika: časopis pro teorii a praxi speciální pedagogiky*. Praha: Univerzita Karlova v Praze - Pedagogická fakulta, 2013, 23(2), 123-133. ISSN 123-133 1211-2720.
- KUBÍČOVI, Zdeňka, Jiří. *Vladimír Linc*. Praha: Studio aktivit a vzdělávání o.p.s., 2015.

SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obrázek 1, Vladimír Linc..... 8
- Obrázek 2, Ukázka ze zápisníku Vladimíra Lince ze základních škol, 1929-1931 13
- Obrázek 3, Vladimír Linc s manželkou Bertou Lincovou..... 16
- Obrázek 4, Zvláštní škola v Košířích, 1971 19